

Laiškai
LIETUVIAMS

1956 GRUODIS (DECEMBER) VOL. VII, No. 11

T U R I N Y S

KIENO KALTĖ? — A. Tamošaitis, S. J.	321
KRISTAUS LAUKIMO ANTIFONOS — J. Elijošius, S. J.	324
SOCIALINĖ BAŽNYČIOS VEIKLA — B. Krištanavičius, S. J.	328
KODĖL AŠ PRARADAU TIKĖJIMĄ? — B. Markaitis, S. J.	334
PRIŠ SAULĖLEIDĮ (eil.) — J. Aug. - Vaičiūnienė	339
NAUJOJI ŠEIMA (III) — Kun. J. Petrėnas	340
PIKTUMO ANALIZĖ — E. Vasyliūnienė	342
KALĖDINIAI PAŠTO ŽENKLAI — Redaktorius	344
MŪSŲ JAUNIMO KELIAI IR ŠUNKELIAI — J. Vaišnys, S. J.	346
NEŽINOMAS ŠVENTASIS — Kristina K.	349
IŠ FILMŲ PASAULIO — B. Markaitis, S. J.	351

Iliustracijos: Viršelio ir 331, 336, 337, 347 p. klišės — šveicarų dail. Albert Wider medžio režiniai. 326 p. — nežinomo bavary menininko medžio režinys.

Visiems mieliesiems Skaitytojams, Rėmėjams ir Bendradarbiams linkime tyro Kalėdinio džiaugsmo ir gausios Dievo palaimos ateinantiems metams.

“Laiškai Lietuviams” leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiūčio dvimėnesinį. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J.

Redaktoriaus Padėjėjas — Bruno Markaitis, S. J.

Administratorius — Petras Kleinotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

Telefonas: HEMlock 4-1677.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Tel. HEMlock 4-1677. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

KIENO KALTĖ?

Negirdėto ryžto Vengrijos kova už laisvę ir judošiskai brutalus Sovietų metodas jai užgniaužti nuskardeno mūsų širdis iš pradžių viltim, paskui — nusiminimu ir pasipiktinimu. Dvylika karinių divizijų su penkiais tūkstančiais tankų, atitvėrę tautą nuo laisvojo pasaulio, sekmadienio rytą ėmė be pasigailėjimo lėktuvais, patrankom ir kulkosvaidžiais daužyti Budapeste ir kitose vietovėse apsuptus vengrų patriotus. Girdint tokias žinias, nevienam iš naujo stojo prieš akis klaustukas, gal jau nekartą klabenės kitom progom sielą: pasakojama mums apie gerojo Dievo Apvaizdą; kodėl gi Jis ramiai sau žiūri į tas širdį veriančias skerdynes, nieko nedarydamas, nesijusdamas pagalbos?

* * *

Galima į tą klausimą atsakyti, paaiškinant, jog Apvaizdos keliai mums čia žemėje nesuprantami. Tačiau yra ir kitoks atsakymas. Kaži kas ramiai sau žiūri ir nieko nedaro? Dievas? Tik jau ne Jis! Sutverdamas žmogų, Kūrėjas aprūpino jį protu. Tam, kad tarsi šviesus žiburys vestų per gyvenimą. Jei žmonės juo nesinaudoja, ar dėl to kaltas Dievas? Koks gi sveiko proto sportininkas - bėgikas, prieš bėgdamas, tyčia surakina sau kojas grandinėm, kad nepabėgtų? Bet ar ne taip yra padariusi Jungtinių Tautų Organizacija? Įsisteigusi taikai ginti, tyčia susirakino sau rankas, kad būtų bejėgė jai apginti. Antai, Anglijai ir Prancūzijai pradėjus karinę akciją prieš Egiptą, buvo sušauktas skubus Jungtinių Tautų pilnaties posėdis. Triuškinančia balsų dauguma pasmerktas tųdviejų valstybių veiksmas. Rezultatas — anglų ir prancūzų jungtinė aviacija ir karo laivynas ramiausiai varė savo akciją ir toliau, kaip varę. Pačios Jungtinės Tautos pasirūpino įsirašyti į savo statutą nuostatą, pagal kurį pilnaties susirinkimas gali vien veiksmus pasiūlyti, o ne vykdyti. Vykdydamas sudėtas į Saugumo Tarybos rankas, kur bent vienam nariui užprotestavus, ko nors daryti nevalia. Tokiu būdu kiekvienas nutarimas, kad ir kaip sutartinai priimtas, įvažiuoja į akligatvį ir turi sustoti. Vienas vienintelis kartas, kur imtasi vykdymo, yra Korėja. Buvo įmanomas vien dėl to, kad Sovietų Sąjunga laisvai nedalyvavo Tarybos posėdy, tą klausimą svarstant. Nuo to laiko rusai stropiai budi, kad panašūs įvykis nebesikartotų, ir jų veto dabar užsmaugia kiekvieną nutarimą. Egipto klausime, sovietams einant išvien su kitais, į Saugumo Tarybos ratą savo veto kuolą įkišo Anglija su Prancūzija.

Kitas pavyzdys — Vengrija. Aišku, sovietų kariuomenei įsibrovus į tą laisvę išsikovojusią šalį, tuojau vėl buvo sušauktas Jungtinių Tautų pil-

naties posēdis. Skubus, neatidēliotinas. Susirinkimo vaisius? Ar bereikia juokingesnio? 1. Bulganinas pakviestas atitraukti kariuomenę. 2. Nutarta sudaryti komisiją padėčiai ištirti. Ir tai tuo metu, kai apsuptieji per radiją maldaute maldavę, jog jiems skubiai reikalingi ne žodžiai, o ginklai. Įsivaizduokit sau: pakviestas! Sveikai galvoją žmonės piktadariams ir žmogžudžiams nesiuntinėja pakvietimų, bet areštuoja ir uždaro į kalėjimą! Ir komisijų niekas nesudarinėja ištirti skriaudai, tokiai aiškiai, kad visų laisvųjų valstybių parlamentai vienu balsu viešai pareiškė savo pasipiktinimą ir pasmerkimą skriaudikui! Argi ne komiška? Kiekvieną kartą, kam nors atsitikus, šokama melžti Jungtinių Tautų ožio, nors puikiai žinoma iš partitės, kad tas norimo pieno visvien neduos. Galime šimtaprocentiniu tikrumu nusakyti, kas bus, iškilus ateity panašiai padėčiai. 1. Bus sušauktas Jungtinių Tautų posēdis. 2. Susiginčijusios pusės bus pakviestos susitaisyti. 3. Bus pažadėta sudaryti komisiją padėčiai ištirti. 4. Padėtis pasiliks lygiai tokia pat kaip buvo.

Jei Tautos, dešimtį metų stebėjusios savo organizacijos darbo bergždumą, nemato reikalo nusiimti apinasrio, pačių sau užsidėto, neturime jokios teisės kaltinti Dievo Apvaizdos dėl pasekmių. Ji davė žmogui aiškiai galvojančią protą, pasidarantį iš stebimų dalykų išvadas. Jei jis nenaudojamas ir išvados nedaromos, kas dėl to kaltas? Jei kas sėdi prie šaltinio, skūsdamasis troškuliu, ar dėl to kaltas tas, kurs šaltinį davė, ar tas, kurs iš jo negeria?

* * *

Be proto, Kūrėjas įdėjo į žmogaus vidų sąžinės balsą. Nūdien stebimasi ir verkšlenama, jog prigyvėnome metą, kada vieną dieną pasirašomos tarptautinės sutartys, kitą dieną sulaužomos. Bet gal gi pačios tautos to nenorėjo? Tik atsiverskim praėjusio šimtmečio galo istoriją. Ką matom? Įvairaus plauko filosofai aiškina sąžinę kaip kažkokią pasąmonę užsilikusią liekaną iš prietaringos senovės. Nihilistai gydytojai su pasigardžiavimu pasakoja, jog, piauštydami žmogaus kūną, neradę sielos. Iš amžinosios bausmės po mirties už blogus darbus juokiamasi, kaip iš baisiai pasenusios ir nemodernos. O to meto valstybių vadai, užuot užkirtę kelią tiems pragaištingiems svaičiojimams, kviečiasi naujojo mokslo skelbėjus, susodina į universitetų katedras, teikia visokeriopą pagalbą.

Vėjus sėsi, audras piauši. Kas tuokart buvo pasėta, dabar neša karčių vaisių. Įdiegta žmonių protuosna, jog nėra sielos, sąžinės, atsakomybės prieš Dievą. Kas gi kita yra žmogus be sąžinės, sielos, atsakomybės jausmo? Gyvulus. Duoto žodžio tarptautiniuose santykiuose nieku laikymas, įsipareigojimų nevykdymas, savo tikslo siekimas per kitų kraują ir lavonus yra niekas kitas kaip tąsyk pasėtos sėklos vaisius. Žmogus sugybulinta. Ko stebėtis, jei dabar ir elgiasi kaip žvėris! To meto popiežius Leonas XIII kone kasmet išleido po svarią encikliką, išpėdamas valstybių vadus ir tautas, jog, leisdamos tokiai sėklai plisti, ruošia sau pačioms duobę. Taip ir yra įvykę. Kas prisiverda sau košės, tenekaltina Dievo Apvaizdos, kad ją reikia paskui ir išsrėbti! Kitaip ir būti negali. Jei, žmonėms maištaujant ir griaunant tai, ką Jis stato, Dievas siųstų savo palaimą, būtų nusikalstamas pritarimas nedorybei ir padrašinimas žengti dar toliau.

* * *

To negana. Savo gilos išminties ir mylinčios Apvaizdos vedamas, kad protas nenuklystų į šunkelius ir sąžinėj neišblėstų amžinosios tiesos, Visagalis aprūpino žmones neklystančiu mokytoju — Bažnyčia. Ir ne dešimtimis, o šimtais metų davė jiems progos stebėti, kaip ten, kur gyventa pagal jos skelbiamus dėsnius, visada žydėjo kultūra, sugyvenimas, darna, pagarba vienas kitam. Priešingai, kur jų nesilaikyta, kur Bažnyčia būdavo pavaroma šalin, griūdavo pavaldinių paklusnumas, prasidėdavo valdančiųjų tiranija, imdavo vieni kitiems peiliais piaustyti gerkles, išblėsdavo pagarba žmogui. Tačiau ką mums pasakoja tas pats praeito šimtmečio pabaiigos istorijos lapas? Nežiūrint visa to, kone kiekvienoj Europos valstybėj stabdomas Bažnyčios veikimas, išleistais įstatymais atimamas iš jos globos jaunimas ir sugrūdamas į bereliginės mokyklas, konfiskuojamas Bažnyčios turtas, ieškoma naujų kelių vis daugiau suparalizuoti jos veikimą. To meto Vokietijoje randame Bismarko Kulturkampfą; Prancūzijoje — Juliaus Ferry siautėjimą prieš religines mokyklas ir vienuolijas; Italijoje — Garibaldžio sąjūdžio tęsėjus, pasigrobusius popiežiaus teritoriją, priedo dar pridedančius eilę antibažnytinių įstatymų.

Ko mes iš Dievo Apvaizdos laukiam? Stebuklų? Pats Dievo Sūnus nužengė žemėn įsteigti šventosios Bažnyčios. Pati Šventoji Dvasia ją veda ir saugo nuo klaidos. Pats Dievas Tėvas — Kristaus darytais ir šiandien Bažnyčios daromais darbais — yra pridėjęs savo antspaudą, liudydamas jos dievišką kilmę. Kokio didesnio stebuklo mes norim už visas tas Visagalio dovanas, duotas žmonėms, kad jiems padėtų? Jei kas ramiai sau žiūri ir nieko nedaro, tai tik ne Viešpaties Apvaizda!

* * *

Ačiū Dievui, šiandien vis daugiau pasigirsta balsų iš žymių vyrų, valstybių vadų ir mokslininkų, jog vienintelis kelias išbristi dabarties žmonių iš to skurdo, į kurį įklampojo, yra vėl pastatyti į centrą Visagalį Tvėrėją ir Jo amžinąsias tiesas. Tikėkimės, kad tai netruks įvykti. Drauge būkime išmintingi ir pasidarykime išvadų savo pačių asmeniškam gyvenimui. Pora konkrečių pavyzdžių. Jei motina ar tėvas, išsiskyre, neleistinomis jungtuvėmis vėl veda arba išteka už kito, tenekaltina Dievo Apvaizdos, jei vaikai vėliau jos jiems patiems ir visuomenei ant sprando! Tokie tėvai patys savo pavyzdžiu bus pamokę savo sūnelius ir dukrytes nesiskaityti su Viešpaties įstatymais, bet žiūrėti vien savo naudos ir malonumo. Pasėjus vėjus, reikės piauti audras. Arba jei kurioje šeimoje vartojama neleistina gimimų kontrolė, nežino, kad dėl atsitikusių nelaimių ar nesėkmės bus kalta ne Dievo Apvaizda. Savavališkai isibraudami į Tvėrėjo kūrybos planus ir juos griaudami, patys bus nuviję šalin nuo savo pastogės Jo palaimą. Patys bus prisivirę košės, kurią reikės išsrėbti. Taip pat ir tie, kurie negimusios gyvybės žudymą (abortą) laiko leistinu dalyku “bent kai kuriais atvejais”, neturi jokios teisės piktintis, jeigu ir komunistai “kai kuriais atvejais” suorganizuoja masines nekaltų žmonių žudynes. Ir vienu ir kitu atveju yra lygiai žiauriai elgiamasi ir sunkiai nusikalstama prieš Dievo įsakymus. Kas žino, ar tie nekaltų dar negimusių kūdikių žudymai, prie kurių prisideda net pati motina, neužtraukia pasauliui ar atskiroms tautoms žiaurių šių dienų genocidų?...

A. Tamošaitis, S. J.

KRISTAUS LAUKIMO ANTIFONOS

Tamsios advento dienos, pilnos ramybės ir išsilgimo, nėra skirtos vien tik prisiminti senovės patriarchų maldoms ir troškimams. Jų maldos jau seniai išklaustytos ir troškimai išsipildę. Nereikia užmiršti, kad nors Kristus jau seniai yra atėjęs į šį pasaulį, Jo atėjimas vis iš naujo pasikartoja, nes Apreiškimo knygos žodžiais tariant, Jis yra "tas, kuris yra, kurs buvo ir kurs ateis." Istorinis Kristaus atėjimas, Jo žodžiai ir žingsniai po šį pasaulį, yra žmonijos istorijos centras, kuris į save traukia visus laiko ir amžinybės įvykius. Vis dėlto, jei šis istorinis atėjimas nebūtų vykdomas, atbaigiamas ir realizuojamas dvasiniu malonės atėjimu pas atskirą žmogų, Jo pasirodymas Palestinoje prieš dvidešimt šimtmečių neturėtų prasmės nei tikslo.

Kristus atėjo tą palaimintą naktį, kai dangus atsivėrė virš Galilėjos kalnų ir Amžinasis Žodis nuo savo pakilaus sosto nusileido į žmonių būkūžes. Jis ateis laiko pabaigoj galutinai sutvarkyti mūsų planetos reikalų ir problemų. Jis ateina pas kiekvieną žmogų, kuris Jam atveria širdies duris, kuris Jo šviesos spinduliams leidžia skverbtis į proto gelmes.

Šią trejų Kristaus laukimo nuotaiką vykusiai išreiškia septynios antifonos, giedamos mišparuose prieš Magnificat, pradedant gruodžio 17 diena. Kiekviena šių antifonų prasideda sušukimu arba jausmažodžiu O, kuris vaizdingai išreiškia koncentruotą ilgesio, nuostabos ir maldavimo jausmą. Kas vakarą giedamas vis naujas atodūsis; įtampa auga ir didėja, besiantinant prie Ka-

lėdų paslapties, rodos, lyg žengtume vis naują žingsnį begalinėje kelionėje iš amžinybės į Betliejų. Pirmasis atodūsis, O Išmintie, mus mintimi nuneša į tikrąją Dievo Žodžio tėvynę; paskutinysis mus priartina prie Betliejaus miesto ribų, kur mes sveikiname Dievą su mumis — Emanuelį.

Viduramžiuose septynių antifonų giedojimas prieš Kalėdas buvo ypatinga šventė. Pradėti antifoną buvo skaitoma ypatinga garbė, todėl bažnyčiose ir vienuolynuose iš anksto buvo paskiriama pagal užimamą vietą kas kurį vakarą giedos. Vėliau giedotojas, atsidėkodamas už šią privilegiją, turėdavo savo klausytojus gerai pavaišinti; vienuolynuose net užtinkamos specialios sąskaitos antifonos O giedojimo proga. Žinoma, mūsų moderniais laikais šitokie epizodai nebedaro įspūdžio, nes religinį pasiruošimą Kalėdų šventei yra visiškai užvaldžiusi parduotuvių propaganda ir komercinis materializmas. Viena kita mintis, plaukianti iš adventinių antifonų, gal padės nustelbti miesto triukšmą ir sužadins krikščionišką nuotaiką Kalėdų šventei.

O Išmintie,

išėjusi iš Aukščiausiojo burnos, savo galia siekianti nuo vieno pasaulio krašto iki kito, ir meiliai viską tvarkanti: ateik mus išmokyti išminties kelio.

Išmintis yra dieviška nuosavybė, ir žmogaus protas, paskendęs medžiagoje, vargiai ją gali įsigyti; išmintis, geriau sakant, jam yra laikinai paskolinama. Atominiam amžiuje išmintis pasidarė reikalinga labiau negu bet kada. Išmintis ir mokslas nėra tas pats dalykas. Išmintis

žvelgia į realybę iš visatos taško, pagal šventraščio žodžius, "viską galin-
gai aprėpdama nuo vieno pasaulio
krašto iki kito." Ji nesismulkiną, ieš-
ko paskutinių priešasčių, niekad iš
akių neišleisdama visumos vaizdo.
Tik ji gali viską matuoti tikra verty-
bių skale, kiekvienam daiktui skirda-
ma savą vietą. Išmintis nieko ne-
griauna, ji tegali kurti ir duoti har-
moniją, nes ji yra "viską meilčiai tvar-
kanti." Mokslas, iš kitos pusės, turi
tikslai dalinį tikrovės vaizdą jau vien
dėl to, kad jis netyrinėja paskutinių
priešasčių, daugiau užsiima daiktų
apraškomis. Jis gali būti panaudotas
pasauliui statyti, bet nė kiek neblo-
giau gali pasitarnauti jam sugriauti.

Modernusis žmogus yra visiškai
pasidavęs mokslo ir technikos pažan-
gai, nes jis nori savo valia kontro-
liuoti fizines gamtos jėgas. Bet drau-
giška gamta gali nusigręžti prieš
žmogų, jei jis nevertos proto. Techni-
ka niekada nesugebės išspręsti pa-
saulio problemų, nei padės įgyven-
dinti tveriančių taiką, nes taika yra
išminties ir teisybės vaisius. Žmogui
reikia išminties iš dangaus, kuri yra
šventosios Dvasios dovana, teikianti
ne tik dievišką šviesą protui, bet taip
pat uždeganti širdį dieviška meile.

Bet ar žmogus kartais netrokšta dar
didesnės Dievo dovanos? Pirmoji an-
tifona duoda aiškų atsakymą: "O
išmintie, kuri išeini iš Dievo bur-
nos..." Žmogus šaukiasi paties Dievo,
Jo įsikūnijusios Išminties. Dievo Sū-
nus yra ta išmintis, amžinai trykštąs
tiesos šaltinis iš tėviškų gelmių, švie-
sa iš šviesos. Jis išeina iš Aukščiausio-
jo burnos, nes Jis yra Tėvo Žodis,
išreiškias dieviškos būties pilnybę;
Žodis, tylicai tariamas nuo amžių Tre-
jybės paslapyje, garsiai ištartas pa-
sauliui įsikūnijimo naktį. Įsikūnijimo
galia Jis siekia nuo vieno pasaulio

krašto iki kito, suvienydamas dve-
jopą realybės polių — dievybę su
medžiaga. Jis ateina pasaulin kaip
silpnas ir menkas kūdikis, be galy-
bės ir majestoto, kad žemėj įsteigtų
meilės ir taikos karalystę — *regnum
amoris et pacis*.

O Viešpatie,

Izraelio namų Vadove, kuris pasirodei
Mozei liepsnojančio krūmo ugnį, ir kurs
jam davei istatymą ant Sinajaus kalno:
ateik mus atpirkti ištiesta ranka.

Dievas žydams buvo bendras žo-
dis, nes jei Jis yra asmuo, jie jautė,
Jis turi turėti savo atskirą vardą. Die-
vas žydų tautai apreiškė savo vardą,
pasirodydamas Mozei degančiame
krūme: Aš esu tas, kurs esu; arba
tiksliau sakant: Jis duoda būtį. Taip
suprastas vardas aiškiai skiria Vieš-
patį nuo Jo kūrinių ir nuo kitų pago-
nių dievaičių. Jis tampa tikra asme-
nybė su vardu, su kuriuo galima kal-
bėti kaip su žmogumi; kurį galima
mylėti, nes Jis vaikščioja žmonių tar-
pe.

Kai Izraelis išėjo iš Egipto nelaisvės
ir klajoto po dykumas ir tyrus, Vieš-
pats keliavo drauge su jais, lengvin-
damas jų vargų ilgąsias dienas. Žai-
bc liežuviai skrodė tamsas, Sinajaus
kalnas drebėjo nuo griausmo, kai
Viešpats, nužengęs debesy, kalbėjo
su Moze ir davė jam įstatymo lentas.
Dykumoje Jis maitino maną, vanduo
nesiliovė tekėjęs iš uolos, o ta uola,
sako šventasis Povilas, buvo Kristus.
Tikėjimo galia į ateisiantį Mesiją Iz-
raelis pajėgė nugalėti dykumą ir pa-
veldėjo pažadėtąją žemę. Kristaus
paslaptis peršoka laiko ribas — ji
siekia pirmyn ir atgal, kad aprėptų
visus laikus. Bažnyčia toliau tęsia sa-
vo išėjimą iš Egipto: kolona po kolo-
nos eina per dykumas lėtu nesibai-
giančiu žingsniu. Balaamas, regėda-
mas nuo kalno viršūnės grupėmis

keliaujančius žydus, sulaikė prakeikimo žodį ir prabilo palaimos giesme: "Kaip puikios tavo palapinės,

O Jokūbe,

Ir tavo stovyklos, O Izraeli!

Kaip išsidriekę slėniai

ir sodai prie upelių...

Dievas juos išvedė iš Egipto
galingas kaip raganosis.

Jie guli ir tyko kaip liūtas,
kaip senas liūtas, kas drįs juos
pajudinti?"

O šaknie,

iš Jesės kamieno, lyg iškelta vėliava
tautom, prieš kurį karaliai lieka nebyliai,
pas kurį bėga pagony: ateik mus
išgelbėti, ilgiau neatidėliok.

Šaknis arba atžala yra vienas titulų,
kuris senovės rytų kraštuose bu-

vo duodamas teisėtam karaliui — atžalai senos giminės, kilusios iš pačių dievų. Mesijas yra ta atžala, kurios nekantriai laukia pranašas Izajas: "Iš Jesės kamieno kils atžala, ir daigas iš jo šaknų duos vaisių." Daigas nors savo augimo pradžioje ir menkas, kaip Dovydas — jauniausias Jesės sūnų, ilgainiui nustelbs kitus girios galiūnus ir juos sutriuškins: "Tik pažvelk! Viešpats, kareivijų Viešpats genėja jo šakas su baisiu įsiutimu: aukštaūgiai bus nukirsti ir išdidūs grius žemyn nuo galingojo kirčių."

O Dovydo rakte,

ir Izraelio namų Valdove, kuris atidarai
ir niekas neuždaro, uždarai ir niekas neatidaro: ateik ir išvaduok iš kalėjimo
belaisvi, sėdinti tamsybėje ir mirties šešelyje.

Miesto užkariautojui buvo įteikiami trejopi raktai: raktai nuo miesto vartų, nuo sandėlio ir nuo kalėjimo durų. Dovydas ir jo karališkoji galia yra tiktai paveikslas būsimojo Mesijo ir Jo karalystės. Naujosios karalystės raktai galės atverti dangaus vartus ir uždaryti pragarą, galės surišti ir atrišti tiek žemėje, tiek danguje. Žmogus dažnai nesijaučia, kad jis yra nuodėmės ir piktų palinkimų sukaustytas kalinys, sėdįs šlapio kalėjimo tamsoj. Jo lūpos surakintos, mintis ir širdis nesugeba pakilti Dievop, jam belieka laukti negailestingosios giltinės. Savo jėgomis jis per amžius nesugebės sutraukti grandinių, jo vienintelė viltis — Kristaus belaisvių Išvaduotojas: "Aš turiu mirties ir pragaro raktus".

O ryto aušra,

amžinosios šviesos atspindy ir teisybės saule: ateik ir apšviesk sėdinčius tamsybėje ir mirties ūksmėje.

Dievas yra šviesa, ir Kalėdos yra šviesos šventė. Ketvirtojo šimtmečio Bažnyčia kaip tiktai ir įsteigė iškil-

mingą Kristaus gimimo šventę, tos minties vedama, kad pergalėtų ir įprasmintų pagoniškąją saulėgražos šventę gruodžio 25 d. — Natalis Invicti — nenugalimosios saulės gimtadienį. Kristus yra tikroji nenugalimoji Saulė, patekėjusi iš žmogiško gimimo tamsos, vėl atsikėlusį iš darbo nakties. Gimimo ir prisikėlimo paslaptys sudaro glaudų vienetą, kurio pagrindinė jungtis yra šviesos simbolika. Dar daugiau: krikšto malonė taip pat yra naujas atgimimas, Kristui mistišku būdu gimstant tikinčiojo širdy. Pakrikštytasis yra šviesos vaikas arba saulės vaikas, kaip byloja vienas kapo įrašas. Dėl to, galima sakyti, Kalėdos yra naujo pavasario šventė, panašiai kaip ir Velykos, nes žmonijai užtekėjo teisybės saulė, nauja šviesa iš šviesos — *lumen de lumine*. Dievo Sūnus yra kilęs iš šviesos, nes Jis yra tobulas Tėvo paveikslas ir atspindys, dieviškosios dienos dalininkas, sujungęs savo amžiną gimimą šviesoje su nauju gimimu žemės naktį. Per Mariją dieviško gyvenimo šviesa nužengė į medžiaginio gyvenimo tamsą ir nuodėmės naktį, per krikštą ta šviesa iš naujo gimsta mūsų sieloje. Todėl mes prasmingai maldaujame Kalėdų nakties mišiose: Dieve, kuris šiai šventai naktčiai leidai nušvisti tikrąją šviesa, duok, meldžiamė, kad Jo šviesos paslaptį pažinę žemėje, galėtume džiaugtis Jo laime danguje.

O tautų Karaliau,

ju išsiilgtasis, kertinis akmuo, kuris perskirtus suvienijį: atėik ir išgelbėk žmogų, kurį sukūrei iš žemės dulkės.

Pranašai skelbė naują amžiną karalystę, kurios karalius puošis ketveriopu titulu: Stebėtinasis Patarėjas, Galingasis Dievas, Amžių Tėvas, Tautos Kunigaikštis. Ir iš tikrųjų, Kristus turi teisę į bet koki karališką vainiką.

Būdamas tikras Dievas iš tikro Dievo, Jis yra prigimties teisė visų kūrinų pradžia ir pabaiga. Visų atpirktųjų Jis yra Galva, juos įsigijęs savo kraujo kaina ir atplėšęs septynicias antspaudais užantspauduotą knygą. Ir nors Jo galva turėtų dėvėti visas tas karališkas karūnas, mes nematome nei vienos. Būdamas turtingas, Jis tapo elgeta. Visų Viešpats — Jis pasidarė vergas. Turėdamas neišplėšiamą teisę į dieviškąsias privilegijas, save išsemia, ištuština ir išnaukina, kad atrodytų kaip paprastas žmogus. Ne veltui Povilas sušunka: "Dėl to kiekvienas kelis prieš Jį lenkiasi". Mes taip pat lenkiame kelius, nes mes Jį mylime, tą nuvainikuotą Karalių. Silpnas kūdikis, Nazareto darbininkas, žmogus alkanas tarp linguojančių kviečių, pavargęs prie šaltinio, miegąs ant laivėlio grindų, palaužta širdimi alyvų darže, sutrintas ant kryžiaus medžio. Jei mūsų meilė jam nupins naują karališką vainiką, Jis pasidalins juo su mumis.

O Emanueli,

mūsų Karaliau ir įstatymų leidėju, tautų laukiamasis ir jų išganytoju: atėik ir gelbėk mus, Viešpatie, mūsų Dieve.

Paskutinioji antifona mus veda prie pat Betliejaus prakartės, kur Juozapas ruošia kūdikiui pirmąją pastogę. Jis yra Emanuelis — Dievas su mumis, nes Jis yra vienas mūsų. Jis yra mūsų žmogiško pasaulio dalis. Jis vaikščiojo mūsų keliais, meldėsi ant mūsų kalnų, kalbėjo mūsų kalba. Jis jautė šaltį ir lietu, skausmo geluonį ir meilės šilumą. Bet Jis dar gilesne prasme yra Dievas su mumis: Jis pasidarė vienas su mumis, kad mes toptume vieni su juo, dieviškosios prigimties dalininkai — *alter Christus*. Mes, Bažnyčios nariai, esame Kristus, pratęstas erdvėje ir laike, amžinai jaunas ir nuolatos atsinaujį-

naš — nenutraukiamas Dievo Sūnaus išikūnijimas. "Jis davė galios būti Dievo vaikais", pulsuoti ta pačia trinitarine gyvybe. Kristaus išikūnijimas nėra vienkartinis istorijos įvykis, Jis ieško savo pilnumos ir atbaigimo mistiniame kūne, tikinčiuosiuose. Tokiu būdu Kristus vėl gali vaikščioti mūsų miestų gatvėmis, Jis vėl tiesia pagalbos ranką vargšui ir nelaimingam, Jis toliau gydo sergan-

čius, gina prispaustusius ir gelbsti sielas dangui. Jo balsas vėl gali kilti maldoje į Tėvą, prašydamas palaimos ir ramybės vargstančiai žmonijai. Kalėdų išvakarėse regimosios Bažnyčios nariai turėtų atsiminti savo didingą uždavinį: toliau tęsti ir atnaujinti Dievo Sūnaus gimimą. Kristus tada tikrai bus Emanuelis — Dievas su mumis ir mes su Dievu.

Juozas Elijošius, S. J.

SOCIALINĖ BAŽNYČIOS VEIKLA

Kalbant apie socialinę Bažnyčios veiklą, reikia skirti dvi dideles darbo sritis: labdarybę ir socialinę veiklą siauresniąja žodžio prasme. Gyvenime tos dvi sritys dažnai neišskiriamos, nes jos turi daug glaudžių ryšių ir viena antrą papildo. Jų veikimo objektas ne retai yra tas pats žmogus arba ta pati žmonių bendruomenė. Ir labdarybė ir socialinė veikla siauresniąja žodžio prasme stengiasi žmogui padėti. Bet jų pagalba, pasižiūrėjus iš arčiau, yra labai skirtinga.

Labdarybė arba karitatyvinis veikimas priklauso gailestingumo dorybei. Žmogus pasigaili vargstančio neturtingo žmogaus ir suteikia jam kokią nors medžiaginę ar dvasinę pagalbą. Tokį veiksma mes vadiname artimo meilės darbu. Katekizmas klasišku aiškumu ir trumpumu išskaičiuoja 7 gerus darbus, daromus žmogaus kūnui, ir 7 gerus darbus, daromus jo sielai. Tai yra karitatyvinė arba labdaros sritis. Medžiaginę arba dvasinę gėrybę, suteiktą neturtin- gam žmogui, mes vadiname išmalda, pašalpa arba pagalba.

Socialinė veikla, siauresniąja žodžio prasme, užsiima ne išmalda, bet socialiniu teisingumu. Socialinė veikla nori sukurti socialinį teisingumą. Kas, pvz., vargstančiam žmogui neduoda išmaldos, tas nusideda artimo meilei, bet ne teisingumui. Teisingumas ir gailestingumas yra dvi skirtingos dorybės.

Teisingumas yra dorybė, įpareigojanti mus duoti kitiems tai, kas jiems priklauso. Pvz., neišmokėdami sulgytos algos arba atlygindami darbininkui mažiau negu vertas jo darbas, mes padarome skriaudą, t. y. pasisaviname tai kas priklauso kitam. Labdaros srityje mes negalime kalbėti apie skriaudą, nes, kad ir neduodame išmaldos, nepasisaviname svetimo turto. Teisingumo srityje žmonės yra saistomi lygybės ryšiais, o labdaros srityje — gailestingumo ryšiais. Išmaldos kokybė ir kiekybė atitinka ne prašančiojo reikalą, bet duodančiojo dosnumą, gailestingumą ir pajėgumą.

Padėję į šalį tas kai kam gal nuobodžias distinkcijas, pasižiūrėkime, ką Bažnyčia nuveikė ir ką veikia lab-

daros ir socialinėje srityje. Tos distinkcijos, kad ir nuobodžios, yra būtinos žinoti. Yra žmonių, manančių, kad per labdarybę išrišamos ir socialinės problemos. Tai yra didelė klaida. Išmalda yra geras dalykas žmogui, negalinčiam sau padėti. Tačiau būtų klaidinga manyti, kad išmalda gali atstoti teisingumo pareigą, o teisingumas labdarybę. Ir labdarybė ir teisingumas turi savo specifines sritis, į kurias dabar atkreipkime dėmesį.

Labdarybės sritys, pažymėtos katekizme, yra dvi: a) rūpinimasis medžiaginiai skurstančiais, b) rūpinimasis dvasiniai skurstančiais. Rūpinimasis medžiaginiai skurstančiais Bažnyčios praktikoje turi įvairių formų: laikinų ir pastovių. Prie laikinų formų reikia priskaityti šelpimą nukentėjusių nuo karo, potvynių, žemės drebėjimų ir panašių nelaimių. Pastoviomis formomis šelpiami našlaičiai, seneliai, ligoniniai, dažnai bedarbiai, invalidai, pavieniai vargšai arba jų šeimos. Jiems steigiamos ir išlaikomos prieglaudos, našlaitynai, mokyklos, valgyklos, ligoninės, ambulatorijos, bendrabučiai ir nakvynės namai. Rūpinimasis dvasiniai arba moraliniai skurstančiais apima nepilnamečių nusikaltėlių pataisos namus, įvairius darbo ir auklėjimo institutus doroje nupuolusioms mergaitėms, dvasiniai atsilikusių vaikų auklėjimo įstaigas, gatvės vaikų auklėjimą, alkoholio aukas, geležinkelių stočių misijas, mergaičių viešbučius, kalinių globą, pagalbą emigrantams ir diasporos katalikams.

Konkretus šelpimo vykdymas

Beveik kiekvienoje modernioje valstybėje yra katalikiškosios labdarybės centras. Vienas tokių seniausių centrų buvo įsteigtas Vokietijoje 1897

metais. Panašūs centrai yra Austrijoje, Šveicarijoje, Belgijoje, Olandijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse ir Kanadoje. Mūsų žiniomis, nei ispanų nei slavų šalyse prieš antrąjį pasaulinį karą tokių centrų dar nebuvo. Lietuvoje organizuotu labdaros darbu užsiėmė Šv. Vincento Pauliečio Draugija ir, berods, nuo 1934 m. Žmogaus Globos Draugija.

Kad būtų galima susidaryti pilnesnį tų labdaros centrų veikimo vaizdą, paduosime šiek tiek statistinių duomenų iš Italijos. Italų labdaros centras, vadinamas POA, išsivystė iš popiežiaus 1944 m. įsteigtos karo pabėgėliams globoti komisijos. Dabar ji apima visas vyskupijas ir turi šešias specifines darbo sritis: 1. Jaunimo globa, 2. Pagalba bedarbiams, 3. Pašalpa įvairių kategorijų beturčiams, 4. Samdinių bendruomenė, 5. Avių ganytojų brolija, 6. Alyvų rinkėjų globa.

Kiekvieną vasarą Italijos labdarybės centras organizuoja vasaros stovyklą, kuriose vieši nuo 600.000 iki 800.000 beturčių vaikų. Be to, ji padeda Italijos našlaitynams, senelių prieglaudoms ir pavieniams beturčiams. Ji turi apie tūkstantį asistentų, baigusių keletos mėnesių labdarybės kursus ir dirbančių Italijos vyskupijose bei emigrantų tarpe. Jau prieš keletą metų Italijos valdžia pavedė tam labdaros centrui ir bedarbių šelpimą, kuris apima nuo 200.000 iki 300.000 bedarbių.

Pavyzdžiu paimsime tik vieną Italijos sritį, maždaug tokio didumo kaip Lietuva, kur aštuonerių metų laikotarpyje įsteigti aštuoni nauji našlaitynai, 15 vaikų darželių su vienuolėmis, 5 vaikų darželiai su pasaulietėmis mokytojomis, 30 darbininkų bei Katalikų Akcijos salių bei klubų,

36 siuvimo ir mezgimo mokyklos mergaitėms, 6 ambulatorijos su 12 gydytojų. Paskutiniaisiais metais buvo suorganizuota 272 vasaros stovyklos su 38.000 vaikučių. Per 8 metus išdalinta tiek maisto, kiek reikėtų pavalgydinti visos Lietuvos gyventojams per vieną savaitę. Išdalintais rūbais būtų galima aprengti 200.000 žmonių. Tokių sričių Italijoje buvo apie devyniolika. Taigi, čia pateiktus skaičius reikėtų padauginti iš 19, kad gautumėm apytikrą Šv. Tėvo įsteigtos labdaros komisijos darbo vaizdą. Norint susidaryti dar pilnesnį visoje Italijoje vykdomo labdaros darbo vaizdą, reikėtų pridėti Katalikų Akcijų, Katalikų Moterų Centro, Marijos Sodalitijos, Katalikų Darbininkų Sąjungos, vienuolynų, Šv. Vincento Pauliečio Draugijos ir pavienių vyskupijų, parapijų bei žymesnių asmenų labdaros darbus. Atrodo, kad Italijoje iš 47 milijonų gyventojų bent vienas milijonas yra išlaikomas Bažnyčios labdaros įstaigų. Išlaikymas milijono žmonių, žinoma, palengvina valstybės biudžetą ir teigiamai atsiliepia į visą kraštą. Kartą kažkoks fašistas pasiūlęs Mussoliniui suvalstybinti visas katalikiškas mokyklas Italijoje, bet Mussolini atsakęs: "Neturiu tiek pinigų." Vadinasi, nėra valstybės išde tiek pinigų, kad būtų galima aprūpinti katalikų išlaikomas mokyklas. Tą pat būtų galima pasakyti, jei kas pasiūlytų suvalstybinti Bažnyčios labdaros darbą.

Prieš šešerius metus tautiniai labdaros centrai susijungė į Tarptautinį Katalikų Bažnyčios Labdaros Sekretariatą. Tais pačiais metais įsteigta ir Popiežiaus Emigracijos Komisija. Pirmoji konkreiti tarptautinio labdaros sekretoriato veikla pasireiškė Vietname, kur globojama milijonas karo pabėgėlių. Šveicarijos ir Vokietijos

labdaros centrai nugabeno į Braziliją 6.000 vokiečių karo pabėgėlių ir įkurdino juos naujame krašte, duodami progos kiekvienai šeimai įsigyti lengvomis sąlygomis maždaug po 60 hektarų žemės, namus ir darbo įrankius. Labai išpūdingas labdaros darbas yra varomas Amerikos katalikų. Pasibaigus antrajam pasauliniam karui, National Catholic Welfare Conference Europos ir Azijos valstybėse turėjo 36 atstovybes. Praėjusiais metais N.C.W.C. išdalino be turčiams rūbų, maisto produktų ir vaisių už 115 milijonų doletų.

Ar galėtų tokį darbą atlikti valstybė?

Kai kurių kraštų politikai nekartą panoro suvalstybinti Bažnyčios labdaros darbą. Tie norai iki šiol vis nuėidavo niekais. Apmokamas valdininkas negali atstoti nei kunigo, nei seselės, nei uolių katalikų, pasišventusių labdaros darbui. Be to, valstybės valdininkas neturi tiek žmonių pasitikėjimo, kiek jo turi Bažnyčios atstovai. Valstybės įstaigoms niekas pinigų neaukoja, jos yra išlaikomos tik iš valstybės išdo. Valdžios įstaigose, ypač Europoje, viešpatauja didelis biurokratizmas, nepajėgiama suteikti skubios pagalbos. Medžiaginis skurdas dažnai paeina iš moralinio skurdo, o prieš tos rūšies skurdą valdininkas yra bejėgis. Kam aiškūs šie argumentai, tas niekad nepritars laicistiniam labdaros monopoliui.

Katalikų labdaros darbas neturi sau lygaus nei valstybėse nei kitose konfesijose. Jis paeina iš gyvo tikėjimo ir yra veiklios *artimo meilės* vaisius. Katalikų Bažnyčia, išvystydama tokį platų labdaros darbą, juo nepasitenkina ir riša socialines problemas tiesioginiu keliu: per savo mokslą ir socialinę veiklą siauresniąja žodžio

prasmė. Pagrindinės Katalikų Bažnyčios socialinės doktrinos sąvokos yra šios: 1. Žmogaus asmuo, sutvertas panašus į Dievą, turi įgimtas teises, kurių niekam negalima pažeisti; 2. Žmogaus asmuo savo prigimtimi yra socialinė būtybė, ir jis atbaigia savo asmenybę bendruomenėse: šeimoje, valstybėje, Bažnyčioje ir jo paties sukurtose sąjungose; 3. Ekonominio gyvenimo pagrindas yra privati nuosavybė, turinti individualinę socialinę funkciją; 4. Socialinis gyvenimas turi būti reguliuojamas ir teisingumu ir gailėstingumu; 5. Socialinis gyvenimas atbaigiamas tarptautiniu bendradarbiavimu ekonominėje ir kultūrinėje srityje.

Šis Bažnyčios mokslas buvo ir bus visados tas pats. Keičiantis tik ekonominėms valstybių struktūroms, buvo daugiau ar mažiau akcentuojama viena kuri nors pagrindinė tiesa. Ekonominio merkantilizmo ir politinio absoliutizmo laikais buvo pabrėžiamos individo ir šeimos teisės. Politinio ir ekonominio liberalizmo laikais buvo akcentuojama valstybė kaip natūrali socialinės žmogaus prigimties bendruomenė. Socializmo ir komunizmo laikais iškelta žmogaus asmenybė, subsidiarinis bendruomenių bruožas ir privati nuosavybė. Mūsų laikais Bažnyčia kovoja prieš tautinį egoizmą, iškelia žmogaus asmenybės vertę prieš materializmą ir pabrėžia tarptautinio bendradarbiavimo naudą.

Kam teko susipažinti su įvairiomis ekonominėmis sistemomis: fiziokratizmu, merkantilizmu, liberalizmu, su istorinėmis, organinėmis ir pozityvomis ūkio mokyklomis, su neoklasicizmu ir krikščionišku solidarizmu, tas pastebėjo, kad visos tos ekonominės mokyklos turi vis kitokią sąvoką apie žmogų ir konsekventiškai apie

šeimą, valstybę, privačią nuosavybę ir socialinius žmogaus santykius visuomenėje. Tos sąvokos yra jų konkrečios filosofijos dalis. O kokios sąvokos apie žmogų, tokia paprastai yra ir juridinė, ekonominė, politinė bei socialinė krašto santvarka. Tad svarbu yra turėti aiškias krikščioniškas sąvokas apie Dievą, žmogų, bendruomenes, nuosavybę ir ekonominio gyvenimo uždavinį. Kur to aiškumo nėra, ten viešpatauja tikras idėjų, siekimų, propagandos ir diskusijų chaosas.

Istorinis socialinės veiklos išsivystymas

Bent suglaustai paminėsime keletą moralistų, filosofų, sociologų, politikų ir ekonomų, kurie prisidėjo prie krikščioniškų socialinių idėjų išryškavimo ir tokiu būdu paruošė dirvą socialiniam Bažnyčios veikimui.

Vokietijoje pirmasis drąsus socialinių įstatymų pionierius buvo prof. Pranciškus Juozapas Buss (1803-1878). Jo projektai buvo pirmasis bandymas Vokietijoje suvaržyti darbo žmonių išnaudojimą. Kun. Adolfas Kolpingas (1813-1865) buvo pirmasis jaunų darbininkų globėjas. Jo įsteigtasis "Gesellenverein" gyvuoja dar ir mūsų laikais ir, be to, turi net Amerikoje savo skyrius. Mokslo srityje pasižymėjo vysk. W. E. Ketteler (1811-1877). Jis yra Leono XIII idėjų įkvėpėjas ir mokytojas. Hermanas Roesler (1834-1894) buvo didelis liberalizmo priešas ir įtakingas profesorius. Tarp kitko, jis, pakviestas Japonijos valdžios, sutvarkė to krašto ūkį modernios ekonomijos pagrindais. Grafas Jurgis Hertling (1843-1919) buvo stiprus sociologas, ekonomas ir politikas. Jis buvo du kartus Vokietijos kancleris ir pritarė Lietuvos Nepriklausomybės atstatymui. Franz Hitze (1851-1912) buvo sociologijos profesorius ir "Volksverein" steigėjas. A. Pieper (1866-1942) buvo "Volksverein" direktorius, politikas ir socialinių įstatymų bei reformų šalininkas. Austrijoje paminėtini: Karolius von Vogelsang (1818-1890), Juozas Scheider (1842-1924), F. Schindler (1847-1922) ir J. Biderlach, S. J. (1845-1930), moralinės teologijos profesorius, kurs išauklėjo socialiai galvojančių ir jaučiančių kunigų kartą. Prancūzijoje paminėtini: Frederic Ozanam (1813-1853), Leon Harmel (1829-1915), Jules Lemier (1853-1928) ir George Goyeau (1877-1939). Itali-

joje stipriausi socialinių idėjų pionieriai buvo M. Liberatore, S. J. (1810-1892) ir Giuseppe Toniolo (1845-1918).

Tie mokslo vyrai, ekonomai, sociologai, moralistai ir politikai, suformavo krikščionišką socialinę sąžinę ir nutiesė kelius praktiškam veikimui. Jie priklauso praėjusiam šimtmečiui, kai tarp trijų socialinių srovių virė aršiausia kova už socialinę valstybių santvarką. Viename fronte stovėjo liberalizmo atstovai, kurie, išugdę Europoje kapitalizmą, padarė, tiesa, ūkio gyvenime didelę pažangą, bet tik darbininkų sąskaiton. Anais laikais mirė viduramžių amatininkas, priklausęs religiniais, kultūriniais ir ekonominiais pagrindais suorganizuotoms gildoms, ir gimė proletaras, pavergtas kapitalizmo. Jis dirbo kasdieną nuo 10 iki 14 valandų ir galėjo išmaitinti tik save ir vieną kitą šeimos narį. Kas turėjo didesnę šeimą, buvo priverstas siųsti ir nepilnamečius vaikus į fabriką. Pabudus socialinei sąžinei, kai kuriose Europos valstybėse buvo išleisti įstatymai, draudžiant dirbti vaikams, dar neturintiems 14 metų amžiaus, daugiau negu 12 valandų į dieną. Tie įstatymai nušviečia anų laikų proletariato būklę, sukurtą liberalizmo. Antrame fronte stovėjo marksistai, pasidalinę vėliau į du lagerius: socialistus ir komunistus. Jiems visiems bendras buvo materializmas ir didesnis ar mažesnis kolektyvizmas.

Bažnyčios atstovai, pažinę liberalizmo ir marksizmo veidą, ne tik skleidė krikščioniškas socialinio teisingumo idėjas, bet ir parodė, kaip jos turi būti įvykdytos. Tas tiesioginis Bažnyčios veikimas, tiesa, pradžioje buvo lėtas. Atrodo, kad to lėtumo priežasčių reikia ieškoti didelėse problemose, kurias rišo anais laikais Bažnyčios galva, ir socialinių

problemų naujume. Be to, norint pravesti kokią nors naudingą socialinę reformą, reikia parlamento pritarimo, o anų laikų parlamenteuose nedaug katalikų tebuvo. Tik kai Vokietijoje įsisteigė "Centro" partija, kai Italijoje Don Luigi Sturzo įsteigė "Liaudies Partiją", dabar virtusią "Krikščionių Demokratų" partija, tiesioginis socialinis veikimas pagyvėjo, sudarant koalicijas tai su dešiniaisiais, tai su saikingais kairiaisiais. Jau minėjome Adolfą Kolpingą, įsteigusį "Gesellenverein". Panašių darbininkų organizacijų buvo įsteigta ir kitur. Prancūzijoje įsisteigė "Joc", Olandijoje ir Belgijoje Kat. Darbininkų sąjungos, Italijoje "ACLI". Daug gero socialinėje srityje nuveikė Katalikų Akcija ir beveik visose valstybėse kasmet organizuojamos socialinės savaitės. Iš Kat. Akcijos ir iš socialinių savaitių lankytojų atsirado daug darbininkų vadų. Silpniausia Bažnyčios pozicija iki šiol buvo darbininkų unijose. Tačiau po antrojo pasaulinio karo ir čia padaryta didelė pažanga. Italijoje "baltosios" darbininkų unijos jau turi balsų daugumą. Vokietijoje prieš kiek metų buvo pradėtos steigti "socialinės seminarijos" paruošti unijų vadams.

Reikia čia paminėti daugelį privačių katalikų iniciatyvų, kuriomis stengiamasi tiesioginiu būdu padėti darbininkams ir bedarbiams. Viena aktualiausių Europos problemų po antrojo pasaulinio karo buvo butų klausimas. Daugelis vyskupų ir kunigų, matydami, kad valdžia neturi užtenkamai kapitalo statyti darbininkams namus, tuojau ėmėsi patys tos iniciatyvos. Italijoje darbininkams namus stato Palermo ir Bolonijos kardinolai. Ispanijoje tą darbą atlieka trys vyskupai: Barcelonos, Malagos ir Kordovos. Barcelonos arkivys-

kupas po eucharistinio kongreso parąšė atsišaukimą, kad nori pastatyti bedarbiams namų, kurie bus eucharistinio kongreso atminimui. Į jo atsišaukimą atsiliepė visa Ispanija, ir dabar Barcelonos mieste dygsta naujas, modernus ir higieniškas darbininkų kvartalas. Portugalijoje vietoj paminklo mirusiam kardinolui Cerejeira statomi namai darbininkams. Prancūzijoje dideliu mastu stato darbininkams namus vienas tėvas kapucinas, buvęs du kartu parlamento nariu. Neseniai ir Austrijoje vienas pasaulietis kunigas ėmėsi panašios iniciatyvos. Kanadoje jau 100 metų gyvuoja katalikų sąjunga, statanti pigius butus darbininkams. Panašių iniciatyvų matome ir misijų kraštuose, kur misijonieriai varo labai didelę kultūrinę vagą, mažindami čiabuvių skurdą.

Tiek kultūringose tautose, tiek misijų kraštuose Bažnyčios veikla eina trimis keliais: religiniu, kultūriniu ir socialiniu. Kur įsikuria katalikų misijonieriai, ten įsiviešpatauja tikėjimas, kultūra ir socialinė gerovė. Kur uolūs katalikai, kunigai ir pasauliečiai, persiėmę socialinėmis krikščionybės idėjomis, išvysto savo veiklą, ten pakeičiamas miestų valstybės ir krašto veidas. Tai vyksta ne revoliucijomis, bet planingu, sistematingu ir patvariu darbu, dirbamu Evangelijos šviesoje. "Kas ieško visų pirma Dievo karalystės ir jos teisingumo", tas išriša ir socialines savo laiko bei krašto problemas.

Bronius Krištanavičius, S.J.

Didžiausia gyvenimo dalis praeina žmonėms pikta darant, didelė — nieko nedarant, ir visas gyvenimas — darant ne tai, kas reikia.

S e n e k a

KODĖL AŠ PRARADAU TIKĖJIMĄ?

I

Tam tikrais, greičiausiai, statistikos sumetimais mes skirstome žmones į tikinčius ir netikinčius, žinodami, kad toks padalinimas yra ne visai teisingas ir ne visai logiškas. Mat, mes neturime prietaiso, kuriuo galėtume išmatuoti, kiek žmogaus dvasioje yra Dievo. Laikas nuo laiko susitinkame asmenį, kuris sakosi visiškai Dievo neturįs. Jis norėtų tikėti, bet negali. Jame, regisi, nėra imlumo, tos slaptingos galios, kurią mes tikėjimu vadiname.

Žmonių dauguma tiki. Visuotinasis Vatikano susirinkimas (1869-1870) pastebi, kad "Dievą, visų dalykų pradžių ir tikslą, tikrai galima pažinti iš sutvėrimų, vaduojantis natūralia žmogaus proto šviesa" (Sessio III, Cap. 2). Nors regimasis pasaulis yra pats natūraliausias kelias į Dievą, bet Bažnyčia netvirtina, kad kiekvienas žmogus iš tikrųjų šiuo keliu prie Dievo prieina. Apskritai kalbant, reikia sakyti, kad tikrasis tikėjimas yra Dievo dovana.

Žmonių dauguma tiki. Mes sutinkame žmonių, kurie, rodosi, niekada nėra pažinę tikėjimo į Dievą. Mes taip pat susitinkame žmonių kategoriją, kurie yra turėję tą brangią dovaną — tikėjimą į Dievą, o šiandien jos jau nebeturi. Jie patys pripažįsta liūdną gyvenimo įvykį: jie prarado tikėjimą. Šiame ir kituose straipsniuose mes bandysime gilintis į bendrines priežastis, dėl kurių žmonės sakosi praradę tikėjimą. Priežasčių yra labai daug. Ne visos jos atrodo vertos dėmesio. Mes čia sustosime tik ties pačiomis pagrindinėmis ir pačiomis bendriausiomis.

Pirmoji priežastis, dėl kurios žmogus praranda savo tikėjimą, atrodo, yra žmogaus prigimties ribotumas. Mat, religija yra žmogaus santykis su atgamtiniu pasauliu, apimęs ne tik žmogaus protui nepasiekiamas tiesas, bet ir daugelį dorovės reikalavimų, viršijančių natūralųjį žmogaus prigimties pajėgumą. Tikėjimas yra ne žmogaus pastangų rezultatas, bet Dievo dovana. Krikščioniškosios dorovės turinys yra toks kilnus, kad jo įvykdymui būtinai reikalinga atgamtinė Dievo pagalba. Jei žmogus atsiremia į natūraliąsias prigimties jėgas, savaime aišku, kad jis to idealo nepasieks.

Pasaulio istorijoje yra nepaprasto idealizmo ir dvasingumo pavyzdžių. Žmogus gali didžiulius visokeriausio tipo karžygius, kurių dvasia ir didvyriškumas, regisi, viršija žmogaus prigimties jėgas, galią ir imlumą. Iš kitos pusės, net dvasingiausi žmonijos atstovai ir žmogiškosios prigimties dalininkai nėra buvę laisvi nuo kokio nors tipingo žmogiškumo, kitais žodžiais tariant, nėra buvę laisvi nuo žmogiškosios prigimties ribotumo. Žvelgdami į įvairiausius žmogaus tipus — nuo primityviausio iki labiausiai civilizuoto — mes susiduriame su visiems tipams bendra baze, būtent, su žmogiškąja prigimtimi ir jos ribotumu.

Žmogiškasis ribotumas turėtų būti priimtas kaip savaime suprantamas faktas, atsižvelgiant į žmogaus prigimties sąrangą ir dvyliptumą. Žmogus nėra angelas. Žmogus yra žmogus. Nors kai kuriems žmonėms yra pasisekę — su Dievo malone ir ne

paprastomis pastangomis — sukilninti ir patobulinti žmogiškąją prigimtį, iškeliant ją į nežemiško idealizmo viršūnes, vis dėlto, žmogus nėra angelas. Žmogus yra žmogus. Ir nors kai kuriems žmonėms teko nelaimta dalia labai žemai pulti ir gyventi tokį gyvenimą, kuris jokiam žmogui garbės nedaro, vis dėlto, žmogus nėra gyvulys. Jis yra kūno ir dvasios jungtis — žmogus yra žmogus.

Žmogiškosios prigimties ribotumas pasirodo visiškai kitoje šviesoje, kai mes jį sugretiname su aukštais, žmogaus dvasią ipareigojančiais idealais. Matydami idealo aukštį, prasmę ir šventumą, ir susidurdami su žmogui įgimtu siaurumu, egoizmu ir medžiagiškumu, mes pajuntame žmogiškojo elemento ribotumą. Visa nelaimė, kad praktiškasis net labai aukšto idealo įgyvendinimas bei pasiekti rezultatai glūdi žmoguje. Vadinasi, ir praktiškąjį idealo įgyvendinimą ir konkrečius ribotumo pasireiškimus mes randame tame pačiame žmoguje. Šitame apčiuopiamame atvejuje idealas mums atrodo ne per daug patrauklus, nes mums jį sunku atskirti nuo žmogaus, turinčio žmogiškosios prigimties atstumiančius ribotumus. Juk vienas dalykas klausytis Penktosios Betoveno simfonijos, kai ją groja Berlyno Filharmonijos orkestras, diriguojamas Von Karajan, o visai kitas dalykas klausytis tos pačios simfonijos, kai ją groja vidurinės mokyklos mokiniai, diriguojami entuzijastingo, bet toli gražu nekompetentingo parapijos vargonininko. Iš kitos pusės, net puikiausiems orkestrams ir garsiausiems pasaulio dirigentams pasitaiko vakarų, kai — dėl sunkiai atspėjamų priežasčių — trūksta to magiškojo magnetizmo, kuris žmogaus širdį verčia sudrebėti,

pajutus neapsakomo grožio ekstazę. Bet jei mes čia atkreiptume dėmesį į anksčiau minėtą idealo siekimą, tai ir vidurinės mokyklos mokiniai ir parapijos vargonininkas, grodami Betoveno Penktąją simfoniją, nežiūrint jų primityvaus mėgėjiškumo ir ribotumo, pasiekė idealą, nes jie atidavė visa, ką turėjo.

Tokiu būdu, mes prisiartiname prie labai problematiško santykio, kuris konkrečiame atvejuje glūdi, sakykime, tarp idealo pilnojo tobulumo ir siauro žmogaus ribotumo. Nesuprasdami žmogaus sunkenybių, nežinodami jo didvyriškų, nors mums nematomų pastangų, siekiant idealo, matydami tik žmogiškąjį elementą ir jo nepatrauklų ribotumą, mes ne retai pasisakome prieš idealą, kurį atstovauja žmogus, lydintas kilnios dvasios pastangų, kurios patrauklios, bet nematomos, ir nešdamasis žmogiškojo elemento įkyrią naštą, kuri ne tik matoma, neįdomi, bet dažnai atstumianti ir iš viso sunkiai pakeliamą.

Žmogiškasis elementas darosi ypačingai atstumiantis tose srityse, kurios atsovauja tikroves, vertybes bei pasaulius, neturinčius žmogiškosios prigimties ribotumų. Kaip dažnai šis kontrastas būtų galima palyginti paprastam kaimiečiui, apsilvilkusiam sulopytais rūbais ir purvinais batais, staiga atsiradusiam karališkųjų rūmų spindinčiame žibėjime ir stilingoje prabangoje.

Kartais mums tiesiog nesuprantama, kaip kuris nors kompozitorius, ar tapytojas, ar rašytojas, sukūręs dangiško grožio nepamirštamą ir nemirtiną viziją, būtų galėjęs turėti kasdieniame gyvenime tiek daug savanaudiškumo, pavydo, keršto ir kitų baurių ydų. Žinoma, ir šituose atvejuose mes turime būti labai at-

sargūs su greitu sprendimu, nes nežinome, kiek šitie žmonės bus padėję didvyriškų, nors slaptų pastangų apvaldyti savo prigimtį ir jos piktuosius pasireiškimus. Mums taip pat nederėtų pamiršti labai gyvenimiško fakto, kad kuo komplikuočiau mašina ar organizmas, tuo sunkesnis jų apvaldymas, tuo rūpestingesnė priežiūra jiems priklausys, tuo didesnės pastangos tenka padėti, kai kas nors sugenda, perdega, sprogsta.

Žmogiškasis elementas yra nuolatinis žmogiškojo gyvenimo palydovas. Jo negalima išvengti, juo negalima nusikratyti, jo negalima išskliausti, sprendžiant bet kokias problemas, planuojant naujas reformas, žadant žmonėms žemėje rojų. Bet žmogiškojo elemento taip pat negalima sumaišyti, suplakti su idealu, kurio žmogus siekia savo ribotume, dėdamas didvyriškas pastangas atsiplėšti nuo žemės ir iškilti į erdvę, kurioje daugiau dvasios ir mažiau medžiagos, daugiau Dievo ir mažiau žmogaus.

Šventose Mišiose yra vienas mįslingas momentas, kai kunigas į vyno taurę įlieja vandens lašą. Šios apeigos simbolika aiški ir įstabiai prasminga. Vynas taurėje reiškia dieviškąjį elementą, o vandens lašas — žmogiškąjį. Šitame atveju žmogiškasis elementas susilieja, paskęsdamas dieviškame elemente. Žmogiškasis elementas yra lašas, kurį pasisavina dieviškasis elementas.

Žmogiškoje buities formoje mes susitinkame su dieviškuoju elementu. Mes visi suprantame ir pripažįstame dieviškojo elemento primatą ir didelį jo pranašumą. Deja, daugelyje atvejų dieviškasis elementas yra atiduotas į žmogaus rankas, ir žmogui tenka nepaprastai šventas uždavinys: dieviškąjį elementą apvilkti žmogiš-

kosios išraiškos forma, dieviškąjį turinį nusakant žmogiškomis sąvokomis, žodžiais ir žmogiškuoju dalyko supratimu. Milžiniška yra mus supanti erdvė, ir milžiniški toliai nuo vieno universo krašto iki kito, bet žmogaus akis tik dalį visos tos didybės mato. Jei per žiūronus pažvelgsi, žymiai mažesnį ruožą pamatysi. Jei mažų foto aparatu bandysi užregistruoti begalinę didybę ir gylį, rezultatas bus mikrosopiškas ir toli gražu netikslus. Gal net iškreiptas ir neteisingas.

Štai su kokiomis sunkenybėmis mes susitinkame, kai žmogiškasis elementas susiduria, sakykime, su religija ir jos antgamtiniu turiniu. Senas priežodis sako: "Net šventojo pirštai į save lenkti". Šv. Petras prisipykęs klausė Viešpaties: "Kiek kartų turiu atleisti artimui? Ar septynis?" Jis manėsi išreiškęs didelį dvasios atlaidumą ir dosnumą. Bet Vieš-

pats atsakė: "Ne septynis kartus, bet septyniasdešimts septynis." Vadina si, be skaičiaus.

Kai Šventoji Dvasia nužengė ant Apaštalų galvų ir iš jų padarė naujus žmones, jų žmogiškos prigimties ji nepakeitė. Nors jų asmuo buvo pilnas Kristaus dvasios, ir jiems labiausiai rūpėjo vienas dalykas: Viešpaties Kristaus testamento egzekucija, bet vis dėlto antgamtinė malonė, įsikūnijusi žmogiškoje prigimtyje, turėjo prisitaikyti prie tos prigimties esminių bruožų. Gamta turi turtingą įvairaus garso diapozoną, bet žmogaus ausiai prieinama tik tam tikra virpėjimų amplitudė. Grynai žmogiškoje plotmėje — ir po Šventosios Dvasios stebuklo — Apaštalai liko tuo, kuo jie anksčiau buvo: žvejai, vynuogių augintojai — paprasti žmonės, su kaimiečio neišlyginta kalbos forma ir manieromis. Savaimė aišku, kad visa tai yra grynai išoriniai da-

lykai, ir jie nieko negali pasakyti nei už, nei prieš gilų žmogaus dvasinumą. Mes čia norime atkreipti dėmesį į gilesnius žmogaus prigimties ribotumus, kurie jam kliudo suvokti antgamtinės tiesos pilnybę.

Labai charakteringi ankstyvosios krikščionybės epizodai, kai Apaštalai, užaugę Mozės Įstatymo dvasioje, negalėjo taip greitai persiorientuoti į visas Naujojo Testamento vertybes ir reikalavimus. Kiek gyvenimo ironijos mes užtikame atmintiname ginče apie "švarius ir nešvarius valgius". Kiek daug diskusijų būta apie "apipiaustymo reikalą". Kaip ilgai svarstyta pagonių apaštalavimo klausimas, kol galų gale — stipriau verčiami susidėjusių aplinkybių negu protinio persiorientavimo—Apaštalai išėjo į pagoniškuosius kraštus.

Žmogus yra bejėgis prieš paslaptį, prieš antgamtę, prieš dieviškąjį elementą, nes jis, pirmiausia, neturi reikalingų sąvokų. Toliau, jis neturi reikalingo imlumo. Pagaliau, jis neturi priemonių nei įsigyti reikalingąsias sąvokas, nei turimą dvasios imlumą padidinti iki tokio laipsnio, kad antgamtinė tiesa išsiskleistų prieš žmogaus akis visose jai priklausomose dimensijose. Mes turime visai patikimų davinių, kad kai kurie Šventieji buvo Dievo apdovanoti žmogaus imlumą viršijančiu kai kurių antgamtinių tiesų pažinimu. Bet mes čia norime kalbėti apie vidurkio žmogų. Mes neneigiame, kad vidurkio žmogus gali augti ir kad jis iš tikrųjų auga antgamtinėje malonėje ir antgamtinės tiesos pažinime. Bet faktas lieka faktu, kad visą savo gyvenimą mes stovime prieš žmogiškosios prigimties ribotumo sieną ir niekada — be ypatingos dangaus intervencijos — mums nepavyksta jos perlipti.

Žmogiškasis ribotumas liečia ne tik pačią prigimtį, bet ypatingai prigimties dalininką. Evangelijos sakinyse apie fariziejus, kurie praryja kupranugarį, bet užspringsta uodu, galėtų būti pritaikytas skaudžiai gyvenimo tikrovei, kad net didžiausi žmonės nėra laisvi nuo tam tikrų ribotumų, kad jie — būdami platūs pasaulėžiūroje, didelių problemų sprendime ir idealo vizijoje — nekartą užsikerta smulkmenose. Panašų dalyką liudija garsusis Washington'o žurnalistas Drew Pearson. Turėdamas reikalų su, berods, penkiaais Amerikos prezidentais, jis priėjo išvados, kad prezidentai gali labai užpykti ir susijaudinti dėl smulkmenų. Jo labai geri santykiai su prezidentu Roosevelt pašliję dėl to, kad vieną dieną jis parašęs, jog prezidentas mėgstas daniškus pyragaičius. Pasirodo, kad prezidentas jų nemėgęs.

Žmogiškasis ribotumas uždeda antspaudą ne tik ant kiekvieno, kad ir aukščiausio idealo, bet ir ant kiekvienos antgamtinės tiesos. Negana to, kad kiekvienas mūsų susikuriame savo Dievą pagal pasaulėžiūrą, išauklėjimo, charakterio ir dorovės kompleksą. Negana to, kad kiekvienas mūsų religijos turinyje pabrėžiame idėjas ir vertybes, kurios mums atrodo svarbiausios, išpūdingiausios arba parankiausios. Žmogiškasis ribotumas uždeda antspaudą ant idealo ir antgamtinės tiesos, juos sužmogindamas, žemės dvasia užkrėsdamas ir persunkdamas. Aukšti yra krikščionybės idealai, dideli reikalavimai ir griežtos normos. Nežemiška yra jos dvasia, reikalaujanti mylėti ne tik artimą, bet ir priešą. Nuostabus jos tikėjimas, reikalaujantis sudėti į Apvaizdos rankas visas gyvenimo viltis. Didžiu didvyriškumu dvelkia jos pasiaukojimo dvasia, primenanti

krikščioniui išganymo kryžių ir kančios neįkainojamą vertę. Bet kiek yra krikščionių, kuriems pati krikščionybės esmė ir jos dvasia pasilieka neįkandamas riešutas visu gyvenimo kelionės metu. Iš kitos pusės, mes matome daugelio, dažnai ir savo, gal net sąmoningas pastangas krikščionybės idealo aukštį nužeminti, jos dvasios tyrumą atmiešti ne tariamu platumu, bet sąžinės neįautrumu ir atbukimu. Kaip dažnai visi tie garsiakalbiai priekaištai, kaltinę krikščionybę nemoderniškumu, atsilikimu, gyvenimo nepaisymu, liudija neką kita, kaip švento entuzijazmo žlugimą ir dvasios sumedžiagėjimą.

Žmogiškasis ribotumas, jei žmogus nesistengia perlipti per jo sieną, gali būti didžioji ir dažnoji kliūtis, kodėl žmonės pamažu ir palaipsniui praranda tikėjimą. Kad žmogiškasis ribotumas netaptų neperlipama siena, žmogus turi dėti kasdienes pastangas išlaikyti deramą medžiagos ir dvasios lygsvarą, tiek savo gyvenimu, tiek savo tikėjimu pripažindamas dvasios primatą ir nemirtingumą.

Žmogiškasis ribotumas mus pririša prie žemės medžiagos grandinėmis. Žinoma, mes negalime užmiršti, kad medžiaga mums žmonėms žemėje yra dvasios veiklumo ir pasireiškimo besąlyginė bazė. Bet mes taip pat negalime pamiršti, kad dvasia turi medžiagai duoti formą ir turinį. Įstatymas negali išsiversti be raidės, bet dvasia įstatymui turi duoti tikrąją interpretaciją. Vien tik raidė įstatymą iškreipia. Žmogiškasis ribotumas siekia tiek medžiagą, tiek dvasią, bet žmogus mažiau šį ribotumą jaučia, kai jo dvasia nuolat gyvena Dievuje.

Todėl žmogus išmintingai elgsis, jei — susidurdamas su antgamatine tiesa ir idealu kasdieniame gyveni-

me — bandys atskirti žmogiškąjį elementą nuo dieviškojo. Tai nėra lengvas uždavinys. Bet tai ir būtinybė, nes žmogiškasis elementas mus lydi visą gyvenimą, ir mes negalime jo apeiti.

Iš kitos pusės, žmogus turi budėti, kad žmogiškasis elementas — nuolatinėje žmogiškojo ribotumo įtakoje — nenustotų dvasinio veržlumo ir neatsisakytų nuolatinių pastangų pasiekti antgamtinį idealą. Žmogaus dvasiai, pririštai prie medžiagos, reikia antgamtinės pagalbos, kad ji sugebėtų duoti medžiagai turinį ir formą. Mat, antgamtinis idealas ir antgamtinė tiesa — be antgamtinės pagalbos — yra nepasiekiami, kaip

pats dangus. Žmogus gali prarasti tikėjimą ir, atrodo, jį praranda, kai jis — kelyje į antgamtinę tiesą ir idealą — pasitenkina žmogiškuoju elementu, arba atsisakydamas, arba neprašydamas antgamtinės pagalbos. Žmogus niekada neturėtų užmiršti dvilypės savo prigimties sąrangos ir antgamtinės paskirties. Jis tai užmiršta, kai žmogiškajam elementui atiduoda pagrindinį vaidmenį, o tai reiškia ne ką kita, kaip liūdną tikėjimo praradimo procesą. Procesas gali tęstis ilgesnį laiką, bet jo finalas paprastai būna tas pats: antgamtinio tikėjimo mirtis.

Bruno Markaitis, S. J.

J. Augustaitytė - Vaičiūnienė

PRIEŠ SAULĖLEIDĮ

*Iki saulės vėliavų nusileidimo
Turiu dar valandas kelias...
Tai žėručius dienos žaidimo
Pavakariais sumėtau į marias.*

*Bangpūtis išbrenda ir kelia vėjus,
Kurie dar nesakytą žodį tars...
Ir lauki, derlių tą pasėjus,
Kol mėnuo vandenį suars;*

*Iš gilumos kad bangos virstų —
Gal aukso žiedą jos išmes,
Kuris nukrito man nuo piršto
Į vandenų tamsias gelmes.*

*Aš vėl, kaip saulę, jį mūvėčiau
Vėlybąs valandas kelias,
O žėručius vėl mėtyčiau, kaip mėčiau,
Į lūžtančiais stogais marias.*

NAUJOJI ŠEIMA

(tęsinys)

Krikščioniškoji šeima puolimų ugnyje

Naujieji amžiai, sukūrė visą žmonių kultūrinį ir visuomeninį gyvenimą, gerokai palietė ir šeimos instituciją — šeimos tvirtovė pateko į didelį puolimų ugnį.

Amerikiečių autorius Edgar Schmiegeler, O. S. B., daug studijų skyręs krikščioniškosios šeimos klausimams, tvirtina, kad šeimų pakrikimą naujaisiais laikais pagimdė dvi revoliucijos: pramoninė ir ideologinė.

Revoliucija pramonės srityje sutelkė didžiules darbininkų mases, reikalingas valdyti mašinoms, įkinkytoms ekonominių gėrybių gamybai. Didelė darbo jėgos paklausa nuvedė į fabrikus ir moteris, šeimų motinas. Jaukus ir uždaras šeimos židinys liko išsklaidytas: darbininko šeimos nariai susitinka visi kartu tik vakare trumpai valandėlei, visi išvargę, erzlūs, nervingi, mat, rytoj jų vėl lauks tos pačios mašinų sirenos.

Pramoninė revoliucija, taip aukštai iškėlus darbo vertę ir galimybę prasiušti į ekonominį gerbūvį, pagimdė ir socialinį moterų sąjūdį, vadintą emancipacijos ar feminizmo vardu. Moterys, petys petin vienodai dirbdamos su vyrais įmonėse, beveik

vienodą uždarbį parnešdamos į namus, pareikalavo sau lygių teisių ir visuomeniniame, ir ekonominiame, ir politiniame gyvenime. Šis moterų emancipacijos sąjūdis gerokai sukrėtė ir šeimos gyvenimą, moterį ir motiną atitraukdamas nuo šeimos židinio ir išvesdamas ją iš namų jaukumos. Ir taip nejučiom moteris, namų vaidilutė, virto socialine kovotoja, kuri net šiurkščiais žodžiais svaidosi spaudoje, mitingų salėje, parlamente ar valdžios būstinėse.

Ideologinė revoliucija, atnešta naujųjų amžių istorijon renesanso ir humanizmo sąjūdžių, nustūmė į šalį teologinius mokslus, taip gražiai klestėjusius viduriniais amžiais, o iškėlė ir puoselėjo gamtos mokslus, aplamai viską, kas tik tarnauja ir padeda geriau pažinti žmogų ir žmogaus paprastą akimi apčiuopiamą aplinką. Antgamtinis, dvasinis pradasis žmogaus mąstyme dilo, mažėjo, o biologinis — veržėsi ir klestėjo.

Naujieji amžiai ant biologinių tyrinėjimų stalo padėjo ir šeimą, tardami: "Žiūrėkite, šeima nėra joks šventas ir dvasinę sritį liečiąs dalykas. Moterystėje susitinka tik dvi skirtingos žmonių biologinės funkcijos, skirtos patenkinti seksualinį polinkį ar pašauktos palaikyti žmonių giminę"...

Į šią ideologinę revoliuciją įsijungė ir teisininkai, valstybininkai, moterystę laikydami tik paprasta dviejų asmenų sutartimi, kurios tvarkymas, reguliuojančios šeimos gyvenimą normos priklauso tik valstybei, pašauktai tarnauti bendrajam žmonių gerbūviui.

Reformacijos sąjūdis, taip drąsiai pradėtas Vokietijoje Martyno Liuterio, šeimų klausime rado sau jau beveik paruoštą dirvą. Nenuosta-

bu, kad reformacijos kūrėjas moterystę išbraukė iš Kristaus įsteigtų Sakramentų tarpo, atėmė moterystei sakramentinį šventumą, tuo pačiu atidarydamas plačiai vartus religiniam - moraliniam šeimų palaidumui. Šaltas, grubus, biologinis žvilgsnis į šeimą atėmė jai kilnų ir šventą rūbą, ją apnuogino ir išvedė į žmogaus aistrų lauką. Šeima neteko spindinčios aureolės, kurią jai uždeda ir taip tauriai išpuošia sakramentinis šventumas, pirmajai žmonių porai suteiktas rojuje laimiančia Kūrėjo ranka, atpirtajai žmonijai iškovotas ir laimėtas Kristus mirties auka.

Atgimimo kelių beiškant

Visuotinis Bažnyčios susirinkimas Tridente, pasiryžęs tikrąja prasme reformuoti ir atnaujinti bažnytinį-religinį gyvenimą, neužmiršo nė krikščioniškosios moterystės reikalų. Susirinkimas, pasmerkęs protestantizmo doktrinalines klaidas, ypač iškėlė ir pabrėžė Bažnyčios mokslą apie Kristaus įsteigtuosius Sakramentus, tvirtindamas, kad katalikų Bažnyčioje yra septyni Kristaus įsteigti Sakramentai, kurių tarpe ir moterystė užima garbingą vietą.

Tridento susirinkimas, nustatydamas gaires praktiniam pastoraciniam darbui, parapijų kunigams uždėjo pareigų rūpintis jaunavedžių gilesniu religiniu - moraliniu parengimu, "kad tikintieji nebūtų klaidinami iškreipto mokslo apie moterystę ir giliau suprastų Moterystės Sakramento teikiamas malones vedusiųjų luomui".

Sustiprintas ir pagilintas tikinčiųjų religinis švietimas ir tikėjimo tiesų mokymas, taip smulkiai išdėstytas Tridento išleistame Katalikų tikybės katekizme, turėjo nutiesti pagrindus

ir religiniam šeimų atgimimui, kurio pagrindus buvo sukretusi per visus kraštus riedanti protestantizmo audra.

Šeimų atgimimo darbe daug nusipelnė ir pop. Leonas XIII 1880 m. vasario 10 d. išleistoji enciklika apie krikščionišką moterystę, kurios vardas "Arcanum divinae sapientiae" (Paslaptingas dieviškosios išminties planas). Ši enciklika drąsiau ir aiškiau Bažnyčios Mokytojų žodžiu išdėsto, kad prigimtinė moterystė, Dievo įsteigta ir palaiminta rojuje, yra savo esme šventas ir neišardomas ryšys, kurį Jėzus Kristus, žmonių garbės atstatytojas, sugrąžino į pirmąją savo garbę ir moterystę pakėlė į Naujojo Įstatymo Sakramentą. Be to, Leonas XIII enciklikoje nurodė klaidingumą tų įvairių teorijų, kurios krikščioniškąją moterystę mėgino nuvesti klaidžiu keliu: moterystė, girdi, esanti ne Dievo įsteigta, o žmonių sukurta institucija, sudaroma dviejų asmenų paprasta sutartimi, kurios tvarkymas ir reguliuojantieji įstatymai priklauso tik valstybei.

Praslinkus kelioms dešimtims metų ir atsiradus naujoms šeimos gyvenimo negerovėms, pop. Pijus XI 1930 m. gruodžio 31 d. išleido jau mūsų minėtąją encikliką "Casti connubii" (Skaisčios moterystės), kuri šeimų atgimimo veikloje nutiesė naujus kelius ir įvairių kraštų tikinčiuosius išjudino darbui — ieškoti būdų ir kelių, kaip Pijaus XI nurodytas šeimos atnaujinimo priemonės pritaikyti konkrečioms gyvenimo sąlygoms ir pasiekti tų tikslų, kuriuos turėjo prieš akis popiežius, išdėstydamas sveiką ir tikrą Bažnyčios mokslą apie moterystę, atverdamas jos žaizdas ir siūlydamas būdus gaivinti ir stiprinti sakramentinį moterystės šventumą.

Pijaus XI enciklika apie krikščioniškąją moterystę susilaukė didelio ir pelnyto dėmesio. Į Romą plaukė iš visur padėkos ir nuoširdumo laišakai, įvertindami vyriausiojo Ganytojo žodį, kuris lyg ugnies kardu smogė modernųjų laikų pagonybei, susukusiai sau lizdą nuvertintos moterystės tvirtovėje. Įvairūs šios enciklikos aiškintojai ir autoriai ypač džiaugėsi tuo,

kad Pijus XI ne tik atvėrė moderniosios šeimos ydas, žaizdas, bet ir nurodė veiksmingus būdus gražinti krikščioniškajai moterystei skaisčiąją aureolę, kurią jai nuplėšė naujųjų laikų pagonybė, panūdusi nuogomis žmogaus jėgomis pasistatyti sau laimės ir smaguriavimų miestą.

(Bus daugiau)

Kun. Jonas Petrėnas

PIKTUMO ANALIZĖ

Piktumas yra psichofizinė ypatybė, kuri apima žmogaus ne tik psichines, bet ir fizines galias. Supykęs žmogus parausta, išsitiesia, suspaudžia kumščius, akys žėri. Piktumas yra artimas apsigynimo instinktui, nes supykusio žmogaus adrenalino kiekis padidėja, adrenalinas yra išsvirkščiamas į kraują, ir visas žmogaus organizmas pasiruošia kovai. Šis stovis yra bendras ir gyvuliui; ir gyvulys pyksta, o supykęs kanda. Piktumas priklauso žemiausiai mūsų išgyvenimo rūšiai, o piktumo jausmai yra patys primityviausieji ir dažnai esti nesąmoningi. Kai sąmonės varžtai atpalaiduoja stiprų jausmą, ir žmogus nežino, ką daro, motoriniai judesiai suaktyvėja ir žmogaus judrumas darosi pavojingas. Žmogus prikalba, ko nenorėtų kalbėti, ir pasielgia kartais taip, kaip nebūtų pasielgęs sąmoningoje būsenoje. Nenuostabu, kad supykusio žmogaus reikia bijoti ir, kiek galint, vengti.

Piktumas paliečia ir žmogaus vaizduotę. Pykčio apimtas žmogus įsivaizduoja savo priešą esant biaurų ir negražų, o aplinka atrodo irgi netikusi. Pykčio momente žmogaus

vaizduotėje nerasia nieko gražaus, nes ji, stipraus išgyvenimo paveikta, prikrauta neigiamų vaizdų. Supykusio žmogaus jausminis pasaulis irgi neigiamas — jausmai virte verda neapykanta, pagieža, pavydu. Piktumas yra lyg tamsusis spektras, kuriame susimaišo neigiamiausiasieji jausmai, nelyginant tamsieji spinduliai.

Piktumas veikia žmogaus mintis. Piktumo pagautas žmogus nesugeba mąstyti ramiai ir logiškai, minčių eiga yra suraizgyta, supainiota ir nerami. Jei piktumas neveiktų minties, piktadariai nebūtų sugebėję sugalvoti įvairiausių blogybių ir piktadarysčių, kurias sugalvojo piktumo jausmo įtakoje. Piktosios mintis atneša ir blogą valią — sugeba apipavidalinti tikslą, kuriam visas piktumas tarnauja.

Blogoji valia atneša ir piktumo idėją — pakenkti, įgnybti, sutrukdyti, nustumti, parblokšti. Ko fiziniai neįvykdė pykčio pagautas individas, neparbloškė savo "priešo" ant žemės, nesumušė jo, tai vidinė psichinė galia įvykdys, blogoje valioje sukurdamas pykčio idėją. Piktumas, įvil-

tas į blogos valios idėjas, yra jau visuotinai pavojingas ir neša aplinkai vidinius piktumo nuodus.

Piktumas, savo šaknimis siekias žemiausius mūsų instinktinius palinkimus, perėjęs per vaizduotės, jausmų ir minčių sritis, virsta piktumo idėja, kuri žmogaus sieloje tūnoja metais, o kartais ir visą gyvenimą. Jei stiprus pykčio išgyvenimas atšala, vaizduotėje iškyla kiti pavidalai, jausmai nukreipti kitur — mintyse piktumo idėja lieka. Besilaikant moderniosios psichologijos tvirtinimų, kad mūsų jausmai ir išgyvenimai eina į sąmonę ir iš ten veikia mūsų psichinį gyvenimą, galime prileisti, kad piktumo jausmai, nors užslopinti, taip pat tūno giliai mūsų psichikos gelmėse. Taigi, piktumo antplūdžiui praėjus, lieka jo palikuonys — piktosios mintys ir sąmonėje tūnantieji bet jau sąmoningai nebeišgyvenamieji jausmai.

Piktumo antplūdžiams pasiduoda ypač mažieji vaikai — jų kumščiaivimas, riksmas, ašaros ir veržimasis yra suaugusiems žinomi. Pykčio stiprius jausmus išgyvena primityvūs žmonės. Civilizuotas, o ypač kultūringas žmogus yra pratęs savo pykčio antplūdžius valdyti, nors nuo jų nėra visiškai laisvas. Piktumui įvairiuose laipsniuose ir dėl skirtingų priežasčių pasiduoda kiekvienas žmogus.

Kodėl žmonės piktumo išgyvenimo būna apimti? Priežasčių yra begalės ir įvairių, kaip įvairūs yra žmonių temperamentai ir būdai. Įgimtas temperamentas čia turi lemiamos reikšmės: cholericai ir sangvinikai greičiau supyksta, kaip melancholikai ir flegmatikai, ir jų piktumo antplūdžiai yra daug audringesni. Šalia įgimtų ypatybių svarbus yra auklėjimo, o gal ir saviuklos momentas: kas iš

jaunystės dienų auklėjo save susivaldyme, tas sugeba kontroliuoti ir savo piktumo antplūdžius. Žmonių temperamentų skirtumas priverčia iškilti piktumo jausmams, arba žmonių vidinis psichologinis panašumas padažnina ar suretina susipykimo momentus. Socialinė aplinka, kurioje žmogus gyvena, ir vieta, kurioje žmogus užima šioje santvarkoje, leidžia žmogui piktumu išsilieti ar jį nuslopinti. Žmogaus vidinis kultūringumas, religingumas, dvasinis aukštesnis gyvenimas suretina ar visai išbraukia iš žmogaus buvimo čia žemėje piktumo antplūdžius. Pagal piktumo išsiliejimų skaičių ir jų stiprumą galime spręsti, kaip aukštai žmogus yra savo dvasiniame gyvenime priartėjęs tobulybei, arba koks atstumas dar jį skiria nuo tikrosios tobulybės.

Kaip malšinti savo paties piktumą? Piktumo antplūdžiuose, jei dar yra dalelytė sąmoningumo, reikia atsimiti, kad kūno padėtis turi įtakos į piktumo išsiliejimą. Gulėdamas žmogus yra mažiau linkęs į pykčio antplūdžius, kaip sėdėdamas, o ypač stovėdamas. Todėl patartina, kai tik pykčio antplūdis užėina, gulti ir užsimerkti. Dėmesio nukreipimas į pašalinius dalykus, ypač į linksmus ar gražius, sumažina pykčio antplūdį. Pykčiui užėinant, gera yra pažvelgti į kokį nors gražų paveikslą, ar pradėti skaityti įdomią knygą. Gilus kvėpavimas skaičiuojant yra palengvinanti priemonė piktumo antplūdžiuose.

Vaizduotę gydant nuo piktumo vaidinių, reikia stengtis prisiminti ką nors gera apie žmogų, kuris mūsų pyktį sukelia. Čia reikia valios ir sąmoningų pastangų, bet galime rasti ką nors gera ar gražaus žmoguje, kuris yra mūsų supykimo priežastimi.

mas buvimas tikrai gero žodžio iš mūsų neišsąuks. Jei sugalvojame ką pasakyti savo artimiesiems ir tolimiesiems, kodėl negalime rasti minčių Jam, kuris vienintelis gali užgesinti mūsų piktumo vulkanus? "Viešpatie, nuskaidrink mano žvilgsnį, kad pamatytčiau savo artimo sieloje tą grožį, kurį Tu sukūrei. Viešpatie, palaimink jo kelius, kurie veda į gera, kurio mes visi trokštame, į grožį, kurį išgyventi veržiamės, į tiesą, kurios taip atkakliai ieškome"...

Piktumas niekad negali būti užgesintas piktumu. Tie jausmai, besiverždami iš abiejų pusių, tik vienas kitą stiprina. Nei piktumo jausmai, nei piktumo idėjos negali būti panaikintos mūsų pačių ginklu. Tik malda, nukreipimas mūsų sielos į aukščiausiąją sferą, kurioje neegzistuoja primityvus žmogiškos prigimties stovis, gali atnešti palengvinimą ir nusiramimą.

Elena Vasyliūnienė

KALĖDINIAI PAŠTO ŽENKLAI

Sunkiausiai yra kovoti su mintimis, pykčio sukurtoomis, ir su blogos valios idėjomis. Čia yra tik viena priemonė — malda. "Ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams" — Viešpatie, ir mes esame Tavo kaltininkai, ne tik turime savųjų... Malda turi būti nukreipta už tą asmenį, kuris mūsų piktumą iššaukė ir nuolat jį iššaukia. Kai sutinkame nekenčiamą žmogų ir žinome, kad jo patys esame nekenčiami, žinokime, kad tai yra asmuo, kuris labiausiai yra reikalingas mūsų maldų. Jei skiriame laiką pasikalbėjimams, kodėl negalime palikti minutės išorinei tylai ir pavesti ją kalbai su Viešpačiu už tą žmogų, kurio arti-

Filatelija yra tapusi istorijos veidrodžiu. Pašto ženkuose yra įamžinami ir paskleidžiami po visą pasaulį svarbiausieji istorijos įvykiai. Tad visai nenuostabu, kad ir tas įvykis, kuris pakeitė ne tik atskirų tautų santykius, bet visos žmonijos santykius su Dievu — Kristaus atėjimas į šį pasaulį — kultūringo pasaulio yra tinkamai paminėtas pašto ženkuose. Šiuose dviejuose puslapiuose esančiose iliustracijose yra dvidešimt pašto ženklų, kuriuos išleido įvairios tautos paminėti svarbiausiam istorijos įvykiui — Kristaus gimimui. Būtų

įdomu apie kiekvieną jų pakalbėti, bet paminėsime bent vieną kitą.

1. 1945 m. Šveicarijoje išleistas pašto ženklas, pasibaigus antrajam pasaulio karui. Jame yra užrašas: "Pax hominibus bonae voluntatis — Ramybė geros valios žmonėms". Šveicarai norėjo šiuo pašto ženklų paskleisti po visą pasaulį mintį, kad taika ir ramybė žmonijoje įsiviešpataus tik tada, kai tarp žmonių nebus neapykantos ir keršto, bet Kristaus atneštoji meilė ir gera valia.

2. 1948 m. Australijoje išleistas pašto ženklas paminėti populiarios kalėdinės giesmės "Stelle Nacht" 130 metų sukakčiai. Ši giesmė yra kilusi 1818 m. Austrijoje. Žodžius yra parašęs kunigas Josef Mohr, o melodiją sukūręs vargonininkas Franz Gruber. Ši giesmė dabar yra išvers-ta į visas kultūringas kalbas.

3. ir 4. Austrijoje išleisti pašto ženklai su besimeldžiančiu kūdikiu, kuris geriausiai simbolizuoja Kristaus žodžius: "Jei netapsite toki kaip kūdikiai, neįeisite į Dangaus karalystę".

5. Olandų išleistas pašto ženklas su trijų karalių žvaigžde, kuri, olandų papročiu, yra nešama vaikų iš namų į namus, giedant kalėdinės giesmės.

Toliau yra Brazilijos pašto ženklas su trimis karaliais ir keli vengrų išleisti labai įdomūs pašto ženklai, kuriuose yra sukombinuoti kalėdiniai įvykiai su Vengrijos istorija. Pvz., nr. 9 atvaizduoti trys karaliai, kurie sveikina Mariją su Kūdikiu, yra vengrų karaliai: Steponas, Vladislovas ir Emerichas.

Dar yra du įdomūs italų pašto ženklai (8 ir 13), išleisti paminėti cėsoricius Augusto 2000 m. sukakčiai

ir Leonardo da Vinci 500 m. sukakčiai. Juose atvaizduoti kalėdiniai motyvai. Panašiais motyvais yra išleisti ir čia atvaizduoti Vokietijos, Kubos, Monako, Peru pašto ženklai. Pats paskutinis yra Argentinos pašto ženklas su arkangelu Gabrieliu, pranešusiu Marijai apie Išganytojo atėjimą. Dabar ark. Gabrielis yra paštininkų, telefonistų ir filatelistų globėjas. Yra prašoma jo pagalba, kad paštininkų ar telefonistų pranešamos naujienos būtų linksmos ir malonios, kaip linksmas buvo jo pranešta visam pasauliui naujiena — Kristaus atėjimas.

Redaktorius

MŪSŲ JAUNIMO KELIAI IN ŠUNKELIAI

Kiekvieno žmogaus gyvenimas yra kelias. Kelias į laimę. Žmogaus siekiama laimė gali būti arba laikinė arba amžina. Tik amžinoji laimė yra tikra. Jeigu laimė nesitęsia amžinai, bet vos tik vieną kitą akimirksnį, ji yra tik laimės chimera. Tikroji laimė gali būti jau ir šioje žemėje, jeigu ji nėra amžinos laimės kliūtis, bet įvadas į ją. Kartais žmogus, siekdamas laimės, paklysta. Iš tiesaus, tikrosios laimės apšviesto kelio jis pasuka į kreivus šunkelius, pamatęs ten blykčiojant vieną kitą pelkių žiburėlį. Jeigu jis ir pasiekia tą žiburėlį — apsilivia, nes jis greit užgesa. Bet dažniausiai to žiburėlio žmogus visai nepasiekia, nes įklimsta klaidžiose pelkėse.

Šis pavojus labiausiai gresia jauniui, kuris dar nedaug gyvenimo kelio yra žygiavęs, kuris yra pilnas noro viską pamatyti, iširti, išmėginti, kuris niekad nėra patenkintas tuo, ką turi, bet nuolat siekia ir trokšta to, kas yra toliau, ko jis dar nepasiekė ir neišgijo. Jį labiau vilioja kreivi šunkeliai negu tiesūs keliai, jo akiai atrodo daug malonesni tie blykčiojantys pelkių žiburėliai negu pastovi saulės šviesa.

Prieš jaunimo akis dar tęsiasi ilgas, ilgas kelias. Jo gyvenimas — ateitis. Jis pats kuria ateitį ir laimę sau, savo šeimai ir savo tautai. Visų viltimi žėrinčios akys yra atkreiptos į jį, žygiuojantį tiesiuoju saulės apšviestu keliu, kurs veda į šviesų, laimingą rytojų ir atskirus asmenis ir tautas. Bet ašaromis tos akys pasrūva ir sudreba kiekvieno širdis, kai pamato, kad tas visų stebimas jaunimas pasuka iš tiesaus kelio ir paklysta šunkeliuose. Nėra baisesnio ir liūdnesnio vaizdo už pelkėse nugrimzdusį jaunimą, kurs nepavijo viliojančio ir vis tolstančio žiburėlio...

Du laišakai

Teko neseniai skaityti du laiškus — vieną motinos, kitą žmonos. Štai ką motina rašo: "Kai gimė mano kūdikis, tikėjaisi, kad jis užaugęs ereliu po mėlyną padangę skraidys. Deja... jis rėplioja po žemę šliužu. Iš pradžių buvo toks geras vaikas, bet paaugo, susitiko su blogais draugais, pradėjo girtuokliauti ir tapo į žmogų nepanašus. Ir bardavau ir geruoju prašydavau — niekas nepadėjo. Sakydavo, kad aš jo nesuprantu, kad jam laimės pavydžiu, kad esu nemoderiški, atsilikusi nuo gyvenimo. Man tik ašaros teliko, bet kas laukia jo? Kokia bus jo ateitis, koks bus jo gyvenimas, ar jis galės sukurti laimingą šeimą? Gal, sukūręs šeimą, susipras, pasitaisys, grįš į tikrąjį kelią..."

Gal... Turėk, motina, vilties, gal tikrai jis grįš, gal susipras... Bet dažniausiai iš tų šunkelių negrįžtama. Nė šeimos sukūrimas nepadeda, tik į vargą įstumia žmoną ir vaikus. Štai ką alkoholio žmona rašo:

"Beveik niekad mano vyras iš darbo tiesiai namo neina, bet suka į smuklę, kur praleidžia su draugais uždirbtus pinigus. Eina namo tada,

kai smuklę uždaro ir jį išveja. Pareina svirdinėdamas ir keikdamasis, purvinas, susivėlęs, pasibiaurėtinai bausis. Kimba tai prie manęs, tai prie vaikų, pradeda vieną ar kitą barti, mušti, kolyti bauriausiasis žodžiais. Mano nors ir švelniausi žodžiai jį dar labiau erzina, todėl stengiuosi tylėti. Tada jis pradeda, vaikams girdint, mane šmeižti ir užsi-puldinėti, kad aš tylinti dėl to, jog esanti kalta, neištikima, turinti meilūžių, leidžianti su jais jo uždirbtus pinigus. Mano nervai jau visiškai paio, bijau, kad neišeičiau iš proto. Vaikai, nors dar maži, bet jau ir tie tapo nervingi, liguisti, melancholiški. Kasdien jie temato tik tėvo keiksmus ir mano ašaras. Nežinau, kuo visa tai baigsis. Gal reikės skirtis. Bus vargas vienai su vaikais, bet bent niekas nemuš, nekeiks, nekolios. Tik tikėjimas dar mane laiko; jeigu jo neturėčiau, jau seniai būčiau baigusi tą gyvenimą, kurs yra baisėnis už mirtį."

Žinome, kad yra skaitytojų, kurie mano, kad mūsų cituojami laišakai yra išsigalvoti. Nėra čia ko išsigalvoti. Ši motina, kuri aprašo savo šeimos tragediją, nėra vienintelė. Yra dar baisėnių tragedijų, yra dar nelaimingesnių šeimų, kurių nelaimės ir tragedijos vienintelė priežastis — girtuoklis vyras. Šiuos laiškus citavome dėl to, kad mūsų jaunimas atvertų akis ir suprastų, kur veda įpratinimas girtuokliauti. Pradedama nuo vieno kito stikliuko, išgerto šiaip sau iš įdomumo ar noro pajuokauti. Pas-kui vis dažniau šis "juokas" kartoja-mas, norint pasirodyti "vyrų". Paga-liau nejučiomis taip įprantama, kad kelias atgal beveik neįmanomas. Žmogus supranta savo liūdną būklę, supranta, kad jis yra ne tik savo, bet visos ir šeimos vargo priežastis, bet

jėgų pasukti geresniu keliu jau nėra, jau per giliai įklimta ir nugrimsta pelkėse.

Neseniai spaudoje buvo ginčų, ar dabartinis mūsų studentiškas jaunimas yra geresnis ar blogesnis už buvusį Lietuvoje. Statyti klausimą tokioje formoje nėra jokios naudos. Kiekvienas turi konstatuoti faktą, kad lietuviai yra linkę girtuokliauti. Dr. J. Adomavičius kartą pasakojo, kad jis, dirbdamas su kitais daktarais, vis stengėsis jiems kalbėti apie lietuvių kultūrą, apie jų kilnius papročius ir gerąsias būdo savybes. Bet štai kartą prieina prie jo kinietis daktaras su Amerikoje išleista knyga rankose ir parodo toje knygoje vieną sakinį, kur aiškinama, kad lietuviai yra garsūs... girtuokliavimu! Štai lie-

tuvių "gerosios savybės ir kilnūs pa-
pročiai", kuriuos jau pastebėjo ir
svetimtaučiai! Ar mums ne gėda? Ar
kam nors gali būti paslaptis, kad
mūsų studenciukai (oi tu, varge, kar-
tais net ir mergaitės!) giriasi vieni ki-
tiems, kiek butelių ištuštino, kaip
dažnai po stalų gulėjo!...

Iš kelių rimtų mergaičių teko iš-
girsti, kad jų buvusieji "išrinktieji",
grįžę iš kariuomenės, išdidžiai pasa-
kojosi savo "žygdarbius" ir pasise-
kimus su prostitutėmis. Vargšai, jie
manė tokiu būdu užimponuoti mer-
gaitėms, parodyti savo vyriškumą,
bet tos mergaitės sakė, kad dabar
joms yra šlykštu net pažvelgti į tuos
"vyrus". Tai yra ne vyrai, bet ne-
švarios šiukšlių dėžės! Kaip jie gali
dar išdrįsti artintis prie rimtos mer-
gaitės! Ką pagaliau galima sakyti ir
apie tas mergaites, kurios su jais
vaikščioja, važinėjasi, tamsiose vie-
tose stovinčiuose automobiliuose sė-
di ir dar kitoms giriasi: "Koks jis
"bajavas"! Ar nežuvo mūsų jaunimo
tarpe gėdos jausmas, padorumo są-
voka ir savigarba?

"Senmergystės liga"

Daugumas mūsų lietuvių, prisi-
žiūrėjusios, kad jų amžiaus amerikie-
tės jau yra "going steady", nuo pen-
kiolikos metų jau pradeda sirgti
"senmergystės liga". Verkia, rūpina-
si, naktimis nemiega, kad liks neiš-
tekėjusios. Norėdamos būti popula-
rios ir įsigyti kokį nors draugą, puola
prie pirmojo pasitaikiusio, nors jis ir
būtų kiekvienos rimtos mergaitės pa-
baisa. Per daug nesipriešina joki-
am reikalavimui, bijodamos jį užpyk-
dyti ir jo netekti. Tokios "draugys-
tės", žinoma, ilgai netveria. Mergaitė
puola tai prie vieno, tai prie kito,
daug tikisi, svajoja apie gražią atei-
tį, bet pasijunta visų atstumta ir nu-

mesta į šalį, kaip išspausta citrina.
Čia paminėtas mergaičių elgesys
yra tiesiausias kelias į senmergystę
arba į skaudžiausias šeimos tragedi-
jas. Nuo vilko bėgta, ant meškos už-
bėgta, nes neita tiesiu keliu, o pa-
sukta į šunkelius.

Vis dėlto dar yra rimtų berniukų,
dar daugiau rimtų mergaičių, bet jų
skaičius vis mažėja ir mažėja. Štai
ką studentė rašo: "Jūs nuolat kalbate
jaunimui, kad jis nekurtų mišrių šei-
mų, kad mergaitės tekėtų tik už tos
pačios tautybės ir tos pačios religi-
jos berniukų. Bet juk reikia atsiminti,
kad svarbiausias dalykas yra šei-
mos laimė, kuri gal bus ir amžinos
laimės pagrindas. Kas man iš to ber-
niuko, kuris yra krikštytas mano reli-
gijoje, bet jos visai negerbia ir ne-
praktikuoja? Kas man iš lietuvio, ku-
ris savo tautai nuolatinį girtuoklia-
vimu ir ištvirkavimu daro gėdą? Ar
su tokiu aš galėčiau būti laiminga?
Jokiu būdu! Tad, norėdama šeimos
laimės, vis dažniau ir dažniau prade-
du dairytis svetimtaučio. Ir tarp sve-
timtaučių yra daug blogų, gal dar
blogesnių už mūsų, bet iš dau-
gumos pasitaiko ir gerų, su kuriais
mūsų lietuviai negali lygintis nei do-
ros nei religijos atžvilgiu."

Labai skaudančia širdimi mes te-
galime galvoti apie mišrias šeimas,
bet ar galima sakyti, kad tos mer-
gaitės galvosena neteisi? Tad mūsų
jaunimas savo blogu elgesiu nusi-
kalsta ir prieš Dievą ir prieš Tėvynę
ir užkerta laimės kelią sau patiems.

Kelias atgal

Kai jau per daug toli nueinama pel-
kėtu šunkeliu, kartais grįžti jau neį-
manoma. Bet jaunimas dar visuomet
turi gražių galimybių ir vilčių, nes
ateitis dar prieš jo akis. Norint grįžti
atgal, reikia suprasti giliausią prie-

žastį, nuvedusią tais kreivais ir pelkėtais takais. Priežasčių gali būti daug ir įvairių, bet pati pagrindinė, tur būt, bus *tuščia širdis*. Ką tai reiškia? Mat, žmogaus širdis taip jau yra sutverta, kad tuščia būti negali. Ji turi būti kuo nors pripildyta. Jeigu joje nebus tikros meilės ir gražių idealų, ji būtinai veršis būti pripildyta bent pamazgu ir šiukšlių. Tad, norint surasti pastovų kelią atgal iš to biaraus šiukšlyno, reikia pripildyti širdį kuo nors, kas yra gera, gražu ir kilnu. Šias vertybes gali žmogui duoti tik religija. Todėl neklaidinga pranašystė tavo ateičiai, mielas jaunime, yra šita: jeigu tavo išrinktasis ar išrinktoji negerbia ir nebrangina religijos — laimės ir santaikos jūsų šeimoje nebus; bet jeigu judu abu suprantate, kad religija yra toji vertybė, kuri užpildo žmogaus širdies tuštumą, tai jūsų šeimos laimė bus pastovi, nors kartais vėjai bei audros ir stengtųsi ją išgriauti. Tad yra aišku, koks turi būti kelias atgal. Juk šiame gyvenime yra tik du keliai: tas, kurs veda prie Dievo, ir tas, kurs veda nuo Dievo. Pirmasis veda į šviesią laimę, antrasis — į tamsias, dumblinas pelkes.

Juozas Vaišnys, S. J.

NEŽINOMAS ŠVENTASIS

Išėjom iš namų. Skaudžiai žvarbus lietus smelkėsi veidan. Prispaudžiau išsineštą šilimą prie brolio šono ir nugara atrėmiau vėją. Vėjas tuštino medžių, kaip nužydėjusių pienių, galvas ir kadais išdidūs lapai dabar krito mums po kojų. Įvairiaspalvės langų šviesos šlapiose gatvėse labai tiko Vėlinių vakarui. Ir lapai ir šviesos — negyva, dirbtina.

Prašiau Albiną aplankyti visas mums žinomas bažnyčias laimėti skaisytyklos sieloms atlaidus. Gal būt, drėgmė, o gal tamsa slėgė nuotaiką ir, rodos, sunkino alsavimą.

— Ali, papasakok man ką nors šviesaus, šviesaus ir gyvo! — prašiau savo brolių.

Prisilenkęs, kad užblokuotų pro jo petį ir mano ausis švilpiančią vėją, pradėjo.

— Buvo tamsi, tamsi naktis...

— Ali, prašau, tegul bus diena arba rytas, tik ne naktis.

— Gerai, tegul bus ankstus rytas. Dar buvo labai tamsu...

Kumštelėjau į pašonę ir nudaviau negirdinčią. Bet pasakojimas vis ryškiau ir ryškiau slinko vaizduotėn. Pagaliau kaip kino ekrane jaučiau ir mačiau viską gyvą spalvomis ir garsais.

Štai jis, žmogus, jaunas, turtingas širdies giliu jausmu ir valios patirtim. Jo veide atsispindi deganti dangaus skliautų žara, tačiau be ilgesio sapnų... Lyg ištiestomis rankomis, žvilgsniu apglėbęs vieną tašką. Jo lūpos virpa.

— Trokštu apglėbti visą tautą ir pasaulį ir rodyti jiems pirštu, kaip Jonas Pajordanės dykumoj: štai Jis!

— Ramybė ir Išganymas. Trokštu įžiebtį ilgesį visų širdy, nes pats ilgiuos.

Žmonės praeina ir palieka jį: vieni su pašaipu, kiti gi dar skaudžiau, — gašlia užuojauta gailėdamiesi jo gailios jaunystės.

Nusivylęs žmogumi ir nusiminęs jis mąsto: ne, neužtenka ilgesio, kad mano žodžiai turėtų stebuklingai uždegančios galios.

Ryto auksinėj aušroj ir vakaro vitražų nuspalvintoj prieblandoj jis klūpo pas Viešpatį prašydamas: pažinti

žmogų taip, kaip Jis pažįsta, ir vis tiek mylėti.

Rytą pakeičia vakaras, vakarą naktis ir vėl aušra pakyla su nauja viltim... Jis laukia, budi ir tiki. Tačiau Kūrėjo planuose auksas įgauna formą tirpdančios ugnies.

Tyla, sviri tyla, kaip stratosferinis spaudimas... Staiga užvaldo žmogų baimė šitos traukiančios galios. Bet susivaldo ir nebėga jis, tik meldžia Viešpatį tą baisią tylą transformuoti į tylią meilę, kuri užmezga vienybę su Dievu be žodžių ir minties.

Kartais šešėlių žingsniais bespalvė tuštuma, nematoma, išliaužia per krūtinės slenkstį, išsiskverbia į smegenis ir sielą, lyg sudegusi pilis, naikinančiai klaiki, numirusia viltim šalta. Tačiau jis klūpi savo tikėjimą sukauptę žodyje: ESI! Tu čia esi! — tiktai rausvos lempelės jaučia pulsą gyvą.

Paleidęs taiklią ietį, ateina liūdesys, drąsiai, laisvai sau mosikuodamas lakiomis mintimis, aistros juoku ir išsiilgusiomis akimis. Bet jis, žmogus, nebėga nuo nakties, neieško gatvėje šviesų, tik meldžia: savo Dievišku žodžiu nutildyk audras!

Gyvates staigumu ir išdavikiškai šypsodama prabyla žmonių nuomone: silpnas, nevyriškas esi, vengi gyvenimo kasdieninės naštos. Savaudis! Iliuzijų auka! Jis nėra nežvelgia į jį badančius pirštus, net neformuoja mintyje jiems atsako, tik mąsto apie Viešpatį, nesuprastą žmonių, išjuoktą Visagalį ir net savųjų nemylėtą Meilę.

Išmoko jis daug savo Viešpaties mokykloje — pažino save. Jį Viešpats išmokė begaliniai — jis pamilo visus. Dievo Tikrovės artumoj, Visagalybės didybėje jis išgyveno ir kontrastą — žmogų.

Nebestebina dabar jo žmonių netikėjimas, nevargina tušti veidai, be-reikšmės akys. Jis kalba jiems visa širdimi ir siela. Atiduoda savy išgyventus malonės momentus kaip šiltą kraują jų nebylėms širdims. Negavęs atgarsio, nesisuka ir nenuėina su apkartimu kalbėti paukščiams ar žuvisms. Vėl eina į žmones su tokiu pat širdies karščiu ir viliasi prieš viltį būti suprastas. Savy nužemintai kartoja: ir aš esu žmogus... Net keista jam dabar, kodėl bijojo jis tylos, kuri jį išvaduoja iš vienvės ir leidžia džiaugtis Dievo artumu; kodėl jis abejojo Dievišku žodžiu, kuris tik vienas lieka, kai praeina žemė ir pasaulis. Kodėl įleido liūdesį širdin, gerai žinodamas, kad žmogaus laimė — sekti Viešpaties planus ir vykdyti Jo Valią; kodėl visa būtis virpėjo jis kančios akivaizdoje, kuri jį išvaduoja iš agonijos — negalėt išreikšti meilės Mylimam. Ir keista jam, kodėl svyravo, ar priimti meilę Dievo, juk meilės objektas apsprendžia jos didybę: į mylimąjį tapsi panašus.

— Šio Šventojo vardo nežinau, — užbaigė pasakojimą Albinas. — Tik tiek žinau, kad jis nemiršta. Taigi, net negaliu nuvest Tavęs prie to nežinomo Šventojo kapo.

Užsukom dar kartą į mūsų parapijos bažnyčią. Daugybės žvakių jaučiau vieną pulsą. Norėjau klūpoti ir klūpoti kaip... Ah, tai tik pasaka! Pakilau ir išėjom laukan. Ir vėl kalbėjo Alis.

— Jei būčiau šimtu procentų tikras, ir aš daryčiau panašiai, gal dar daugiau kaip jis.

— Hmm... — tepasakiau, bet širdyje, kažkokios baimės apimta, mąčiau: o aš norėčiau abejoti, kad nesu tikra...

Kristina K.

1956 m. Turinys

IVAIRŪS STRAIPSNIAI

PRADEDANT NAUJUOSIUS METUS — Redakcija	1
DĖKINGAS ŽVILGSNIS — B. Markaitis, S. J.	2
GROŽIO UGDYMAS — I. Naujokas	5
MOTINA AR KŪDIKIS — Redaktorius	32
TĖVYNĖS MEILĖS RELIGINIS PAGRINDAS — J. Vaišnys, S. J.	33
ROMANTINIS ŽVILGSNIS — B. Markaitis, S. J.	35
KIEKVIENA PUŠIS SAVAM ŠILUI OŠIA — Dr. J. Adomavičius	38
PAVOJINGA LIGA — A. Tamošaitis, S. J.	40
MĒLYNA GAVĖNIOUS UŽDANGA — Redaktorius	65
DIEVAS TĖVO SAŲOKOJE — Kunvalis	66
DIEVUI PAŽADĖTASIS KRYŽIUS — P. Alšėnas	68
LYGŠVAROS BEIEŠKANT — P. Daugintis, S. J.	70
BŪSITE KAIP DIEVAI — B. Markaitis, S. J.	97
GARSAI — GROŽIO ŠALTINIS — A. Grauslys	98
ŽMOGAUS VIENATVĖ — A. Grauslys	103, 135, 171, 210
IŠMINTINGAS ŽVILGSNIS — B. Markaitis, S. J.	111
MOTINOS MEILĖ IR KANČIA — B. Markaitis, S. J.	129
MALDA, ATGAILA IR LIETUVOS LAISVĖ — B. Zumeris	132
AR NENUSIBOSTA DIRBTI? — A. Kezys, S. J.	142
ROŽĖS IR SPYGLIAI — Redaktorius	161
“ŽEMĖS ŽYDINTI GIESMĖ” — A. Grauslys	162
RELIGIJA IR PRIETARAI — Dr. P. Celiešius	166
BENDRINIS ŽMOGAUS PAŠAUKIMAS — B. Markaitis, S. J.	169
MENAS SUPRASTI KITUS — Clarence W. Hall	176
JĖZUITŲ ORDINO ĮSTEIGĖJAS — A. Tamošaitis, S. J.	193
LIETUVOS JĖZUITAI — B. Markaitis, S. J.	203
TOLERANCIJA IR KULTŪRA — J. Vaišnys, S. J.	225
SENAS KELIAS Į NAUJĄ GYVENIMĄ — I. Vaičiulėnaitė	227
MOKSLAS IR RELIGIJA — Dr. J. Prunskis	232
JEIGU DIEVAS GERAS — P. Alšėnas	235
ŠIRDYS, KURIOS IEŠKOJO TIESOS IR MEILĖS — Dr. J. Prunskis	257
DĖKOJU UŽ VISKĄ — I. Vaičiulėnaitė	260
DOGAMOS PARADOKSAS — B. Markaitis, S. J.	262, 292
EILĖRAŠTIS — J. Aug.-Vaičiūnienė	267
DVASINIO TOBULUMO ESMĖ — J. Vaišnys, S. J.	289
BIAURUSIS ANČIUKAS — A. Kezys, S. J.	297
KIENO KALTĖ — A. Tamošaitis, S. J.	321
KRISTAUS LAUKIMO ANTIFONOS — J. Elijošius, S. J.	324
SOCIALINĖ BAŽNYČIOS VEIKLA — B. Krištanavičius, S. J.	328
KODĖL AŠ PRARADAU TIKĖJIMĄ? — B. Markaitis, S. J.	334
PRIEŠ SAULĖLEIDĮ (eil.) — J. Aug.-Vaičiūnienė	339
KALĖDINIAI PAŠTO ŽENKLAI — Redaktorius	344
PIKTUMO ANALIZĖ — E. Vasyliūnienė	342

PRIE ŠEIMOS ŽIDINIO

“KOMIKŲ” PROBLEMA — A. Kezys, S. J.	19
MEILĖS UGDYMAS ŠEIMOJE — A. Grauslys	76
DRAUGIŠKAS ŽVILGSNIS — B. Markaitis, S. J.	82
LAIŠKAI VYRO PAMESTAI SESERIAI — Kun. Jonas	113
DĖL “MEILĖS UGDYMO ŠEIMOJE” — J. Papartis	146
MAGIŠKASIS ĮVERTINIMO ŽODIS — F. Oursler	148
NEAUKLĖJANTIS AUKLĖJIMAS — P. Maldeikis	237
NAUJOJI ŠEIMA — Kun. J. Petrėnas	268, 301, 340
SĄMONINGIEJI IR NESĄMONINGIEJI AUKLĖJIMO VEIKSNIAI — A. Liaugminas	270

JAUNIMO PASLAPTYS

PRIGIMTIES REIKALAVIMAI IR DORA — P. Daugintis, S. J.	11
IŠGIRSKIM JAUNŲJŲ LIETUVIŲ NUOMONĘ — A. Tamošaitis, S. J.	15
AR NEGERAI, KAD “ŽVILGČIOJA”? — J. Vaišnys, S. J.	17
DRAUGYSTĖS ŠAKNYS — J. Vaišnys, S. J.	45
DVI ŽVAIGŽDĖS TARĖ: NE! — J. Vaišnys, S. J.	48
DRAUGYSTĖ IR MEILĖ — J. Vaišnys, S. J.	120
NENORIU AR NEGALIU? — Kristina K.	151
SLAPUKAIS ŽAIDŽIĄS DIEVAS — G. S.	217
MEILĖS GROŽIS IR JO TRAPUMAS — A. Grauslys	244, 277
PAŠAUKIMAS PROFESIJOJE — B. Markaitis, S. J.	247
NĖRA NIEKO DIEVIŠKESNIO — K. Trimakas, S. J.	251
SAULĖ IR ŽAIZDA — A. Grauslys	304
MŪSŲ JAUNIMO KELIAI IR ŠUNKELIAI — J. Vaišnys, S. J.	346
NEŽINOMAS ŠVENTASIS — Kristina K.	349

RUPIMIEJI KLAUSIMAI

IŠPAŽINTIS — NAŠTA? — G. S. J.	27
DVEJOPA PASEKMĖ IR PRIEŠŲ MEILĖ — A. Tamošaitis, S. J.	85
TEISINGUMAS IR SAŽININGUMAS. SKAUTŲ KLAUSIMU — Redakcija	155
AR MELUOTI, AR IŠDUOTI? — Kun. Jonas	178
AR GALI BŪTI NORMALUS ŽMOGUS BE TIKĖJIMO? — Dr. P. Celiešius ..	284
RELIGINIO SVYRAVIMO PSICHOLOGIJA — Dr. P. Celiešius	314

FAKTAI IR IDĖJOS

PASAULINIO GARSO ARTISTAS VIENUOLYNE — J. Vaišnys, S. J.	25
SAHAROS DYKUMŲ ATSISKYRĖLIS — I. Naujokas	50, 87
FILOSOFO SUŽIEDUOTUVĖS, NOBELIO LAUREATAS, BONJOUR TRISTESSE! — K. Pečkys, S. J.	56
DIDŽIOSIOS SAVAITĖS LITURGINĖ REFORMA — B. Markaitis, S. J.	92
RELIGINIO MENO PARODA ČIKAGOJE — V. Vijeikis	123
RELIGIJA IR PROGRESAS — Dr. J. Prunskis	157
ZIGMANTAS FREUDAS IR JO METODAS — A. Liaugminas	182
“RAMUSIS AMERIKIETIS” — K. Pečkys, S. J.	221

Beveik kiekviename numeryje yra įvairių filmų aprašymai.

“Laiškai Lietuviams” leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiučio dvimėnesinį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Ill., USA.

"Remember Me"

Let's

Finish

the Job!

Join ^{THE} MARCH OF DIMES
IN JANUARY

Sausio mėnesį vyksta Amerikoje "Dešimtukų vajus" kovai su vaikų paralyžiaus liga, kuri kasmet pareikalauja tūkstančius aukų. Nors jau yra išrasti skiepijimo vaistai prieš šią baisią ligą, tačiau galutiniam jos nugalėjimui dar reikia nemažo kapitalo. Šios ligos gydymas yra labai brangus. Dar yra tūkstančiai ligonių, kuriems yra reikalingi dirbtiniai "metaliniai plaučiai" ir kitos brangios gydymo priemonės. Jeigu šiais metais "Dešimtukų vajus" gerai pasiseks, jeigu visuomenė bus dosni, tai tikimasi vaikų paralyžiaus ligai suduoti mirtiną smūgį.

Lesevicius, Mr. Juozas
4126 So. Rockwell St.
Chicago 32, Ill.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Iki šiol "Laiškų Lietuviams" prenumeratos kaina buvo žemiausia iš visų tokio didumo žurnalų. Dabar, pabrangus spaudos darbui, jau nebegalime toliau tęsti šios išimties ir esame priversti nuo ateinančių metų pakelti prenumeratą iki 3 dolerių.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

H. Sienkievičius. KRYŽIUOČIAI, II tomas, istorinis romanas iš Vytauto Didžiojo ir Jogailos laikų. Vertė K. Jankūnas. Viršelis V. K. Jonyno. Išleido "Karys", 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y. 360 psl., prieš titulinį puslapį yra paveikslas, kaina \$3.50.

Lietuvių Studentų Sąjungos Užsienio Reikalų Skyriaus leidžiamo "Lituanus" žurnalo redakcija ir administracija persikėlė į Brooklyną. Dabartinis adresas: Lituanus, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Ta pačia proga yra pranešama, kad žurnalo finansinė padėtis labai sunki, todėl už kiekvieną auką leidėjai būtų labai dėkingi.

Immaculata Press